

Bemærkninger

Denne oversættelse af *Good News from New England* af Edward Winslow (1595 - 1655) baserer sig på en universitetsmikrofilm (Ann Arbor University, Michigan, USA) i facimile udgave efter *Massachusetts Historical Society's* oprindelige samlede udgave fra 1800 - tallet af engelske primærkilder fra 1600 - tallet og videre frem. Af referencemæssige grunde er den oprindelige paginering herfra bibeholdt i parentes efter min almindeligt fortløbende.

De tematiske og andre parenteser er tilføjet af oversætteren for at bidrage til læsevenligheden og forståelsen. &c er bibeholdt for sjov. Det er den tids etcetera eller osv.

1 (510)

Godt Nyt fra New England:

eller
en sandfærdig reportage om meget bemærkelsesværdige begivenheder
i
bosættelsen i Plymouth i
New England.

Hvoraf fremgår, hvordan GUDS vidunderlige godhed og Forsyn beskyttede dem og udfriede dem fra mange livsfarlige situationer, så de kunne komme videre.

Endvidere
en beretning om indianerne i omegnen med deres såvel religiøse som civile love og traditioner, som de praktiseres den dag i dag.

Endelig
anføres også, hvad der er nødvendigt for opretholdelse og fortsættelse af denne og andre bosættelser i omtalte land.

Nedskrevet af E.W. (Edward Winslow), som har taget del i ovennævnte vanskeligheder og været med fra første dag.

LONDON.

Trykt hos I. D. (John Dawson) for William Bladen og John Bellamie, og skal sælges i sidstnævntes butikker *The Bible* i Paul's Churchyard og i *The Three Golden Lions* i Cornhill, i nærheden af Børsen *the Royal Exchange* 1624.

Indhold

- 02(511) Til læseren
- 04(513) TIL SPONSORERNE
- 06(515) DE TRE FORBANDELSER LIGE NU
- 08(517) Trusler fra nanohiggansetfolket + SLANGESKINDET
- 10(519) Guvernør Bradfords svar + Tokamahamon vil ikke gå + SLANGESKINDET
RETURNERES MED SVAR
- 11(520) Fæstningen og hæren
- 12(521) Brandvagten + DOBBELTAGENTEN
- 13(522) Fællesmødet
- 14(523) Falske nyheder
- 15(524) Hustruen
- 16(525) TISQUANTUMS GERNINGER
- 18(527) PESTENS RETTE EJERMAND
- 19(528) Situationen 1
- 20(529) MASTER THOMAS WESTON + Situationen 2
- 21(530) Når nøden er størst, styrkes fæstningen
- 22(531) Master Weston og hans mænd på besøg
- 23(532) Wessagusset
- 24(533) Gavmilde Thomas Jones
- 25(534) PLYMOUTH OG WESSAGUSSET BLIVER HANDELSPARTNERE
+ kaptajn Standish bliver syg + Guvernøren tager over for Standish med
Tisquantum som tolk
- 27(536) Tisquantum dør
- 28(537) Korn og bønner + Slupper i fare
- 30(539) Kaptajn Standish rask igen. januar 1623 + Tyvetogtet + Sachem Aspinet med
tungen ud af halsen
- 31(540) Guvernørens videre færd
- 32(541) Hos Canacum + De to mænd og Canacums tale
- 33(542) Kaptajn Standish i Mattachiest endnu engang + Ifølge Standishs referat
- 35(544) KAPTAJN MILES STANDISH MØDER SACHEM WITUWAMAT
- 36(545) SACHEM WITUWAMATS TALE + Den upålidelige indianer fra Paomet
- 37(546) MASSASSOWAT (Massasoyts nye navn) LIGGER FOR DØDEN
- 39(548) Hobbamocks sorgsang
- 40(549) Massassowat i live
- 41(550) KEEN WINSNOW?
- 46(555) Massacheuseucks angrebsplaner
- 47(556) EN NAT I MATTAPUYST HOS CONBATANT
- 49(558) Indianeren fra Paomet
- 50(559) Moralen i Wessagusset + Korrespondancen mellem John Sanders fra
Wessagusset og Plymouth
- 51(560) Svar fra Plymouth til Wessagusset
- 53(562) DET TRÆKKER OP TIL KRIG
- 54(563) STANDISH OG STRATEGIEN + Phinehas Prat
- 55(564) Indianeren fra Massachusetts 1
- 56(565) Fortet og de indre fjender + INDIANEREN FRA MASSACHUSETTS 2
- 57(566) Kaptajn Standish i Wessagusset

- 58(567) ROVMORD ELLER USKADELIGGJORTE FJENDER?
 60(569) Hvad der skete kort tid FØR for tre af Master Westons mænd
 61(570) Kamp
 62(571) Bosættelsen i Wessagusset forlades
 63(572) Missionen slut + Indianeren fra Massachusetts 3
 64(573) Budskabet fra Obtakiest
 65(574) Frygten hersker
 66(575) For kedelig! + Anno 1623
 68(577) Tørken og bøn hørelsen
 71(580) *The Anne* og *the Little James* + Skrevet på havet
 72(581) Om indianernes religion og skikke
 73(582) Kiethan, indianernes gud
 74(583) Hobbamock, indianernes djævel + Powwowen, helbrederen
 76(585) *The pineses*, de vise
 77(586) *The sachem*, kongen
 79(588) Ved sygdom og død
 80(589) Forhold mellem kønnene og generationerne
 81(590) Sachemen er både dommer og bøddel + Indianernes klædedragt
 82(591) Indianernes åndsevner
 83(592) Beskrivelse af New England
 87(596) Opfordring til at holde sig væk

2 (511)

Til læseren.

Gode læser. Oprindeligt var dette mit skrift først og fremmest tiltænkt mine private venner. Sidenhen er jeg blevet overbevist om offentliggørelse på grund af denne uantagelige bosættelse, bestående af Thomas Weston og hans mænd. Til stor ugunst og skade for ham, som satte det hele i værk, er den nu spredt for alle vinde, og de fleste af mændene vendt hjem til England. Deres vilde og larmende opførsel var en skamlet for Old England, som opfostrede dem, og denne adfærd viste sig at fortsætte i New England. Der er tale om bevidst dovenskab og en laden slå til, som fædrelandet ikke skal tolerere.

Misforstå mig ikke: jeg den første til at erkende, at der var velfungerende personer blandt dem. Ifølge mine oplysninger var hele affæren for disse en ydmygelse, som de ikke fortjener at blive slået i hartkorn med, tværtimod bør de omfattes af respekt for deres retlignede og ærlige adfærd.

Måske forbavses I over, at jeg henvender mig så åbenhjertigt uden mindste tvivl om sandheden i denne min henvendelse. Ja, det er rigtigt, døm mig ud fra dette: jeg finder det er bedre at virke afskrækkende, end på nogen måde at holde udmærkede folk hen med snak.

Jeg beklager, hvis bare en eneste ærlig sjæl her føler sig skuffet. Det føler jeg mig overbevist om ikke at have til hensigt. Selv er jeg så langt fra sådanne følelser og har til hensigt vedblivende at

3 (512)

fortsætte på den måde. Og hvad nu angår andre overfladiske personager, som kløjs i det, er mit hedeste ønske: at de holder sig i ro, hvor de er. Det tjener både dem selv og os bedst, idet de hverken formår eller evner et arbejde af så storslået art.

Der er sikkert fejl hist og her, da jeg ikke kunne følge trykkeprocessen. Disse beder jeg jer rette, som I finder bedst.

Idet jeg på forhånd takker for jeres støtte desangående.

Jeres

E.W.

4 (513)

(TIL SPONSORERNE)

Til rette vedkommende.

Til alle sympatisører og sponsorer af bosættelser i New England. Især de, der allerede har støttet os Plymouthfolk i vore retfærdige forehavender eller på et tidspunkt ønsker at gøre det. Lad Nåden og Freden blive mangfoldig!

Mine herrer, sande, retskafne og velagtede, hvem det så end måtte være.

Da det har behaget GUD at vække Dem til at være værktøjet til hans pris i et så ærefuldt foretagende som dette at udvide Hans Majestæts magtområder ved at bosætte hans loyale undersåtter i et så helsebringende og lovende land som New England, følgende: Håbet om at kunne overbevise hedningen om hans onde livsvej og omvende ham til sand erkendelse og tilbedelse af den levende GUD bliver ikke mindre, hvor GUDS Kirke for alvor er blevet grundfæstet. På samme måde forholder det sig i sådanne omgivelser med disse sjæles frelse ved Jesu Kristi gerninger, selvom overfladisk snak og letkøbte holdninger forfølger modsatte mål.

Derfor finder jeg det min pligt at bibringe Deres ærværdigheder oplysninger om vore fremskridt, som vi opfatter dem og har, som det vil fremgå nedenfor, sammenstillet dem i al korthed. Det vil alt andet lige være til stor opmuntring for Dem her at skue, hvordan GUDS gode Forsyn arbejder sammen med Dem, når De får kendskab til, hvordan vi er blevet beskyttet i de mange forræderiske angreb, der har været rettet mod os. På samme måde forholder det sig med hans kraftfulde velsignelser af de svage midler, vi er i besiddelse af. Velsignelser, der har fyldt os med helse og vilje, udover, hvad vi kunne forvente, når vi manglede allermest, og

5 (514)

alligevel formåede at besætte de vildes hjerter med forbavselse og frygt for os. Hvis det på den anden side havde behaget GUD at lade dem anfælde os, kunne de så let som ingenting have fortæret os med hud og hår. Men nu er de kun få i sammenligning med, at vi på vores side med GUDS velsignelse er blevet både mere hårdføre og sværere at vælte omkuld, da vores antal er blevet forøget. Vores by er bedre befæstet. Vores lagre fulde af forråd. Velsignet være derfor hans navn, som har gjort så store ting for os, og som har skænket os en så enestående udvikling!

Jeg beder Dem acceptere min ringe formåen. Undskyld mig min ufuldkommenhed, og bær over med, at jeg har handlet lige ud ad landevejen. Fortvivl ikke over, hvad vi tidligere måtte mangle, vær snarere ved godt mod sammen med os: der sætter vores lid til, at GUD har bistået os i at komme igang med dette vigtige arbejde, som

vi har påtaget os i ærefrygt for hans navn. Og det vil han, med os som sit værktøj, fuldføre til hans ære og vores glæde, når bare vi holder os formålet med det hele for øje.

Jeg indrømmer, at det ikke har været mindre udfordrende for nogle blandt Dem som sponsorer, som det har været barskt og besværligt for os, der har måttet gennemleve kampens hede, og det endda med ringe udbytte. Det er udelukkende af GUDS nåde, at vi bor i sikre huse og kan forsvare os. På den måde har vi taget et stort skridt i den rigtige retning, så vores kurs nu er mere målrettet, end i begyndelsen, hvor vi handlede overilet og uden fasthed.

(DE TRE FORBANDELSER LIGE NU)

Der er dog i sandhed tre områder, hvor man kan tale om bosættelsernes forfald og forbandelse, om jeg så må sige.

1. Den overdrevne forventning om profit her og nu: som, hvis den går hen og bliver dagligdag, vil få en ledende rolle i både hjerte og hele grundholdning, og det

6 (515)

skønt vi i alle ting med munden lader forstå, at æren er GUDS &c.

2. Bosættelsernes guvernører og ledere, hvis ambitioner kun handler om at gøre dem selv mægtige og alle andre til slaver under dem: for at opretholde en kortvarig ærefuld base for sig selv. GUD foragter som oftest den slags og udsender sin straf derfor.

3. Den ligegyldighed, visse udviser, når de rekrutterer forstærkninger af mænd til os. De ser stort på deres kvalifikationer i den grad, at det mange gange snarere er vrængbilleder af mænd, udstyret med dyriske, yea, djævelske egenskaber, end det er mænd i GUDS billede med fornuft, forståelse og hellighed.

Lovet være GUD udtaler jeg mig ikke om disse ting i teorien bare for at beklage mig over vores egne vilkår. På den anden side har jeg stor grund til at være GUD taknemmelig for hans velgerninger mod os.

Sagt på en anden måde vil det være ønskeligt, at hver især dæmper deres begær efter hurtig profit, og istedet kommer det ord ihu, at et træ først bærer frugt, når det har vokset sig stort. Samtidig rådes alle mænd til, mens de iagttager egen velfærd og bestemmer sig for deres måde at skytte deres daglige gerning, som den nu engang foreligger, at de da ikke kun tænker på sig selv, men har almenvellet med i overvejelserne. Endelig en inderlig bøn til de, der tager sig af transporten af mennesker og varer til opretholdelse og videreudvikling af bosættelserne, at de er virkelig omhyggelige med kun at sende, hvad der er relevant til dette vores gode formål, ikke det modsatte.

Enhver ærlig og gudfrygtig mand vil være til hjælp i disse sager. Enhver, der med rank ryg og sobert sprog, udfører sit arbejde efter bedste evne. Det er sådanne temaer, der skal have førsteprioritet, når der prækes, for derved at give de

7 (516)

stakkels vilde hedninge, som vi bor iblandt, et eksempel til efterfølgelse. Der findes mange vanhellige mænd, der kun er kristne på overfladen, som har gjort det modsatte, så Kristus og hele det kristne budskab er blevet som en stank i næsen hos de stakkels vantro, og på den måde en anstødssten for dem. Men "ve dem, fra hvem forargelsen kommer!"

Dette er, hvad jeg ønsker meddelt til Deres kristne overvejelser, idet jeg bønfaller Dem om at forstå mig ret i min enfold og lægge Dem følgende på sinde: at jeg anbefaler mig og sagen, i fuld fortrøstning til Deres velvilje og trygler GUD om at krone vores kristne og ærlige anstrengelser med sin velsignelse nu og til evindeligt tid.

Deres, i dette anliggende,
Altid til tjeneste,
E.W. (Edward Winslow)

8 (517)

(Truslerne fra Nanohiggansetfolket)

Godt Nyt fra New England

I november måned 1621 ankom det gode skib *the Fortune* med et friskt tilskud til os i form af 35 personer. Skibet afgik herfra igen den 13. december, og umiddelbart derefter begyndte det store Nanohigganset - (Narragansetts) folk, som efter sigende tæller mange tusinde krigere, at udvise truende adfærd mod os. Det skete på trods af, at vi sommeren forinden var indgået i en aftale med dem om fred. En aftale, som de havde været meget opsat på at få igennem. Den generelle holdning hos vore nærmeste naboer blandt indianerne var, at Narragansett gjorde sig klar til at gøre udfald mod os.

Objektivt betragtet skulle man mene, at de ville have større grund til at frygte os nu, med vores netop omtalte forstærkning, men selvom ingen af disse endnu havde vist sig, lykkedes det omtalte indianere at fornærme os og overdænge os med mange trusler. Rent faktisk havde de, der var ankommet med *the Fortune* hverken våben eller andet gods med sig, men var helt afhængige af os.

(SLANGESKINDET)

Langt om længe kom en udsending fra deres øverste sachem eller konge Canauacus (Canonicus) ledsaget af Tokamahamon, en venligsindet indianer.

Sendebudet bad om at komme til at tale med Tisquantum, vores tolk, der ikke var hjemme. Denne oplysning syntes sendebudet at blive temmelig

9 (518)

lettet over, og ville nu bare hurtigst muligt aflevere et bundt nye pile, svøbt i klapperslangeskind, til ham, og så smutte igen. Men vore guvernører besluttede at overlade ham i kaptajn Standishs varetægt, dels fordi de var usikre på hans mærkelige adfærd, dels fordi de holdt det op mod, hvad vi netop havde hørt. På den måde håbede de at få større viden om, hvad vi havde på fornemmelsen, enten ved, at han selv oplyste os om det, eller ved hjælp af Tisquantum, når han kom hjem. Selv forsøgte jeg at komme

igennem til Tokamahamon, den ledsagende indianer, som jeg kendte fra tidligere og svingede godt med, men han mumlede bare noget om, at det vidste han ikke med sikkerhed, dog troede han, at de nu var vore fjender.

Samme aften gav kaptajn Standish mig og en anden opgaven med at bevogte udsendingen fra Canonicus. Standish beordrede os til at udvise venlighed mod ham, og understregede, at vi skulle give ham, hvad han bad om, og benytte enhver given mulighed til at komme i snak med ham, så vi kunne få rede på, om rygterne var sande. Og så skulle vi lade ham forstå, at hvis han fortalte sandheden, kunne han være sikker på at blive sat fri.

I første omgang var han så skræmt, at han var helt mundlam, men til sidst faldt han lidt ned og fortalte os, at det var den person, hans chef havde sendt sommeren forinden for at forhandle fred! Da denne kom hjem, havde han overtalt Canonicus til at gå i krig. For at få ham til det, som det jo blev bekræftet af vore oplysninger, havde denne tidligere udsending tilbageholdt mange af de ting, som var tiltænkt Canonicus af vores guvernør. Han havde opfattet dem med foragt i sammenligning med, hvad Canonicus havde sendt til Plymouth, for ikke at tale om dennes høje status generelt.

Den skræmte udsending fortsatte med at bebrejde

10 (519)

denne tidligere forhandler og sagde, at kendskabet til hans forræderiske handling ville koste ham hans liv, men forsikrede os, at hans chef ville være venner med os, når han hørte om vores samtale.

(Guvernør Bradfords svar)

Vi informerede guvernør Bradford, hans assistent Isaac Allerton og kaptajn Standish om ovenforstående. Sidstnævnte kom efter overvejelser frem til, at udsendingen var, hvad han gav sig ud for, og at der hverken fra indianernes side eller efter vore europæiske krigsnormer burde udøves vold, hvorfor han burde sættes fri. Guvernøren indskærpede på det kraftigste vedkommende til forsikre sin chef om, at vi kendte til hans vidtrækkende og mangfoldige trusler, over hvilke han som guvernør var særdeles fornærmet: opgaven burde dog så vidt muligt være at forliges og leve fredeligt sammen, som vi gjorde med andre af hans naboer. Guvernøren understregede så endnu engang ønsket om fred, men understregede også vores frygtløse beslutsomhed, hvis Canonicus ikke kunne leve op til dette.

(Tokamahamon vil ikke gå)

Så serverede vi kød for udsendingen, men han ville ikke nyde noget, havde bare travlt med at komme hurtigt afsted. Dog nåede han på falderebet at få sagt mange tak for sin genvundne frihed. Hans følgesvend Tokamahamon var ikke til sinds at gå nogen steder, da det var blevet uvejr, og han forsøgte at overtale udsendingen til at blive, men det kunne han ikke. Så skiltes de. Tokamahamon understregede, at han var blandt venner og ikke ville på langtur i sådan et møgvej.

Senere kom Tisquantum. Han blev præsenteret for pilene og kunne berette, hvad sendebudets mission havde været. At overbringe et skind af en klapperslange på den måde var tegn på fjendskab og måtte betragtes som en ren og skær krigserklæring.

(SLANGESKINDET RETURNERES MED SVAR)

Efter nogle drøftelser, tog guvernøren

11 (520)

slangeskindet, fyldte det med krudt og kugler og returnerede det med følgende forsikring til Canonicus: Hvis han havde aktuelle planer om at sejle sine mænd til Narragansett - bugten, så skulle de ikke bryde sig om at komme nærmere os over land, men de skulle på den anden side vide, at de aldrig ville finde os uforberedte til at byde dem velkommen.

Dette budskab fik vi en indianer til at overbringe, og det på en måde, så de vildes konge ikke var det mindste i tvivl om alvoren. Han ville ikke så meget som røre krudtet og kuglerne og end ikke have det i sit hus eller land. Vores budbringer skulle heller ikke nyde noget, så en anden tog sig af det. Det var gennem adskillige hænder i lang tid, før det langt om længe kom uåbnet tilbage til Plymouth.

(Fæstningen og hæren)

I mellemtiden fandt vi det mest formålstjenligt at omgive vores by med pallisader. Selvom vi brugte store ord og hævdede øjenbryn over for de vilde, vidste vi godt, hvor let vi kunne blive ofre for ulykker i den åbne by, da vi kun havde vores våben at forsvare os med i GUDS navn. Vi fik det gjort i løbet af februar måned plus et par dage ind i marts. Vi udså os højen, under hvilken byen ligger, og opførte der fire fæstningsvolde eller pæleværker, dog ikke i den ordinære cirkelform. Herfra kunne vi forsvare hele byen. Der er porte i tre af dem, og en fjerde følger senere.

Da det var til en side, opdelte kaptajn Standish vores samlede styrker i fire eskadrer eller kompagnier. Udpegede, efter behørig mønstring og træning, de, han fandt bedst egnede til at have styr på de enkelte sider, hvorefter hver

12 (521)

især fik udpeget sin plads i kompagniet. Deres opgave bestod nu i, ved enhver alarm at søge hen til deres leder på det aftalte sted, og hvis denne ikke var at finde, da at være under kommando af en af de andre. Da dette var på plads, tog det enkelte kompagni opstilling på den aftalte position og affyrede musketterne samtidigt. Så fulgte de deres nye chefer hjem, hyldede dem med skud, hvorefter alle gik hver til sit.

(Brandvagten)

For at undgå, at fjenden nogen sinde skulle få held til at sætte vores huse i brand, udpegede kaptajn Standish et særligt kompagni, der på et hvilket som helst tidspunkt, de så ild eller hørte "Ild!" råbt fra et sted i byen, skulle få fat i deres våben og omringe det truede hus eller sted, hvor de skulle tage opstilling på en passende afstand med ryggen til ilden for at forhindre angreb, hvis et sådant var under opsejling. Hvis der var ild i egen bolig, var man fritaget fra den fælles indsats, hvilket ellers kun kunne ske med speciel tilladelse.

(DOBBELTAGENTEN)

Lang tid før alt dette havde vi lovet Massachusetts - folket at komme og handle pelsværk i begyndelsen af marts. Den tid var nu kommet, og vi gik igang med at forberede ekspeditionen.

Forinden havde en indianer ved navn Hobbamock, som var blevet boende i vores by, fortalt os, at Massachuseucks, som disse folk kaldte sig, dannede forbund med Narragansetts - folket, og at parterne måske ville benytte sig af lejligheden til at

13 (522)

omringe kaptajn Standish og hans deling, mens de var langt væk hjemmefra. På den anden side kunne det også befrygtes, at Narragansetts ville rette angreb på selve vores by, hvilket gav kaptajnen mange grå hår i hovedet, ikke mindst, fordi også Tisquantum sympatiserede med nævnte forbund. Vi fandt således senere ud af, at han havde forsøgt at få os til at forlade vores skibe og lokke os hen til indianernes wigwams, så disse ville få angrebsmæssig fordel.

For at blive bekræftet i denne sin mistanke, fortalte kaptajnen os om mange hemmelige træf mellem Tisquantum og sidstnævnte Hobbamock, på disses normale mødesteder forskellige steder i skovene. Her i Plymouth, hvor han var udelukket fra disse møder, bedyrede Tisquantum, at når indianerne sagde noget, så mente de det helt bogstavligt.

Sammenlagt kunne vi ikke stole på Tisquantum.

(Fællesmødet)

Derfor indbød guvernøren og viceguvernøren sammen med kaptajn Standish alle de bedst egnede rådgivere i tungtvejende anliggender til fællesmøde. Det resulterede i en resolution med følgende indhold:

Som i alle hidtidige forløb mellem de vilde og os, hvor vi altid havde optrådt med uforfærdet mod, ville det være helt forkert nu at forholde os tavse i sikkerhed bag vores nye fæstningsanlæg. Dels var vores lagre var næsten tomme - alene af den grund måtte vi være aktivt handlende for at skaffe føden, uden hvilken vi ikke kunne forsørge os selv ret længe -, men specielt fordi de vilde så ville opfatte os som dybt rystede, og derfor blive opmuntret til at forfølge deres ondsindede forehavender med større ivrighed, end de nogensinde havde tænkt sig. Omvendt ville en frygtløs holdning med GUDS velsignelse være midlet, der meget vel kunne vise sig at tage modet fra dem og svække deres fremfærd.

Derfor ville det være bedst at gå videre med planerne for

14 (523)

vores handelsrejse, tage højde for det, vi havde hørt, så vi blev bedre forberedte, og så iøvrigt udvise større omhyggelighed både hjemme og på farten. Og endelig lægge det, der skulle ske, i den almægtiges hænder. Hidtil havde hans Forsyn været os til gavn på trods af vore synder. Hvorfor skulle vi da nu fortabe hans nåde i vores fortsatte realisering af vore planer, der jo langt hen ad vejen havde til formål at være det godes redskab for hedningene omkring os, snarere end at give dem bare den mindste fornemmelse af retfærdig modstand mod os.

(Falske nyheder)

Da alt således var klappet og klart, tog ovenfor nævnte kaptajn afsted mod Massachusetts med ti mand. Med sig havde de Tisquantum og Hobbamock.

Men vi (Edward Winslow er selv med) var kun lige nået til havnepynten Gurnets Nose, da vi løb ind i vindstille, så vi måtte kaste anker og omorganisere alting for at ro i stedet for. Netop på dette tidspunkt kom en indianer, der var i familie med Tisquantum, løbende hen til nogle af vore folk, der var ude i marken uden for Plymouth. Med blodet løbende fra et sår i ansigtet, råbte han til dem, at de skulle se at komme hjem. Han så sig hele tiden tilbage, som om der var nogle efter ham, og sagde, at i Namaschet, omkring 28 km fra os, var der mange narragansetter, og at Massassowat, vores formodede ven, også var der sammen med Conbatant, vores formodede fjende. De var rigtig mange, og de havde til hensigt at udnytte situationen, hvor kaptajnen var væk, til at angribe vores by. Indianeren fortalte videre,

15 (524)

at han var blevet såret i anigtet, fordi han havde udtrykt velvilje mod os, og kun med nød og næppe var undsluppet. Igen og igen kiggede han sig over skulderen, som om han regnede med, at de var lige i hælene på ham.

Han gentog efterfølgende det hele for guvernøren, der fluks gav ordre til at lade og affyre tre kanoner, så vi i sluppen forhåbentlig hørte det som et tegn på at returnere.

Og lige så snart hørte vi kanonsalverne, vendte vi da også om for at komme hjem hurtigst muligt. Da vi kom ind i havnen, så vi, at byen var kampklar, hvilket fik os til at skynde os endnu mere.

Det var falske nyheder, fandt vi ud af. Hobbamock sagde det ligeud og forsikrede os om Massassowats trofasthed. Lige meget hvad, følte Hobbamock sig sikker på, at Massassowat aldrig ville gøre noget sådant på egen hånd. Som *Pinese*, hvilket hos indianerne betyder en af de højeste og tapreste hærførere, var det reglen, først at engagere sig i sådanne forehavender, når man grundigt havde rådført sig hos ligemænd.

Hertil svarede guvernøren, at han meget ville beklage en hvilken som helst givne årsag til krig i at udvikle sig mellem ham selv og de vilde, selvom det virkede nok så retfærdigt og nødvendigt. Og især når det gjaldt Massassowat. Ikke at han som guvernør frygtede ham mere end alle andre. Tværtimod nærmede hans varme følelser over for netop ham sig kærlighed.

Habbamock (Hobbamock) gentog, at der ikke var grund til at nære mistro til Massassowat, så guvernøren kunne med roligt sind fortsætte denne sin hengivenhed.

(Hustruen)

For at melde klart ud besluttede guvernøren dog til sidst, at Hobbamocks hustru skulle tage til Massassowats hovedresidens i Puckanokick, tilsyneladende i privat ærinde, men

16 (525)

med et andet skjult formål: stikke fingeren i jorden, og derefter rapportere til os om tingenes rette sammenhæng der på stedet.

Da hun kom derhen og ved selvsyn oplevede, at alt var stille og roligt, og at der virkelig intet hold var i det ovenfor nævnte, fortalte hun Massassowat, hvad der var

sket i Plymouth, som de kalder Patuxet. Da alvoren gik op for ham, reagerede han ved at blive meget fornærmet over Tisquantums opførsel, idet han ønskede at takke guvernøren mange gange for hans gode tanker om ham. Hvis en krigslignende situation skulle blive aktuel, havde guvernøren hans ord for, at guvernøren ville blive advaret i henhold til deres første gensidige fredsftale.

(TISQUANTUMS GERNINGER)

Derpå begyndte vi stille og roligt at afsløre Tisquantum. Hans mål var udelukkende at promovere sig selv i sine landsmænds øjne, og det ved hjælp af sine nære forbindelser til os, som han var i kridtuset hos. Så var det lige meget, hvem der faldt, bare han selv blev stående.

Det blev efterhånden en vane hos ham at prale med, at han kunne føre os alle ud i krig eller slutte fred, som det passede ham. Ofte advarede han i al hemmelighed indianerne om, at det var vores hensigt meget snart at slå dem ihjel. På den måde tiltuskede han sig gaver fra dem mod at garantere dem fred, og det lykkedes i den grad, så de respekterede ham mere end deres egne sachems. Yea, selv disse sidstnævnte opsøgte ham for at få råd, og han lovede dem fred og respekt fra vores side, yea, beskyttelse oven i købet, så de nærmest valfartede til ham. Det udartede i den grad, at adskillige, der normalt plejede at stole på og opsøge Massassowat, nu begyndte at forlade ham og istedet slutte sig til Tisquantum.

Da han nu fik besvær med at høste på disse sine højtråbende løfter, vel nok særlig på grund af den stabile fred mellem os og Massassowat, var det så, at han skabte denne falske alarm, hvor han satte næsen op efter at kunne provokere os til at gøre udfald mod ham i hans eget land, så tingene kunne blusse op, og blodrusen suse for ørene. På den måde håbede han at kunne puste så meget

17 (526)

til ilden, at den ikke så let lod sig kvæle. Og så håbede han også, at når denne blokering en gang for alle var fjernet, ville han snart komme til ære og værdighed, en tilstand, som det var ham livet om at opnå, og som han foretrak fremfor freden.

Guvernøren irettesatte ham på det skarpeste for disse og lignende fornærmelser. Dog var Tisquantum et så nødvendigt og nyttigt instrument for os, at han umuligt kunne undværes, men vi sørgede for, at alle omkringboende indianere forstod, at vi var uden skyld og delagtighed i disse skærmydsler, og forsikrede dem, at de ikke havde nogen grund til at frygte os, med mindre de selv angreb. Vi opmuntrede dem også til at straffe sådanne, der fremover forsøgte sig med lignende løgne, der skulle forvirre dem og os. Dette bifaldt indianerne til alle sider.

Derefter fortsatte vi vores rejse til Massachusetts, hvor vi handlede os frem til et godt forråd. Og vi returnerede hjem i god behold, takket være GUD! Dog var det ved at gå galt, da vi på grund af skrækkeligt vejr drev forbi vores bosættelse.

Da vi endelig nåede hjem, opdagede vi, at Massassowat var der. Han var tilsyneladende opfyldt af retfærdig harme over alle beskyldningerne og var yderst forarget og rasende på Tisquantum. Guvernøren gjorde sit for at dæmpe ham ned med det samme.

Kort tid efter, at Massassowat var taget hjem, opfordrede han gennem et sendebud guvernøren til at aflive Tisquantum, som i den grad havde misbrugt ham.

Men guvernøren svarede imidlertid, at skønt Tisquantum havde fortjent at dø, både set fra vort og Massassowats eget synspunkt, så ønskede han at lade vedkommende slippe, først og fremmest, fordi han som guvernør ikke rigtig vidste, hvordan han, uden Tisquantum, skulle forstå sig selv eller hvilken som helst af indianerne.

18 (527)

Med dette svar returnerede sendebudet. Men han kom igen kort tid efter, ledsaget af adskillige andre, som vi ifølge vores oprindelige fredsaftale skulle behandle som ligeværdige. De forlangte på vegne af Massassowat, hvis undersåtter de var, følgende: Ifølge deres traditioner, sendte deres sachem hermed sin personlige kniv og disse sine folk, for at de skulle hugge hovedet og hænderne af Tisquantum og bringe disse kropsdele med hjem. Dog, Massassowat ville ikke gøre det, uden guvernørens accept, men når den var opnået, kunne han se frem til at modtage mange bæverskind for sit samtykke.

Guvernørens svar var, at det ikke var engelsk skik at købslå om menneskeliv, men hvis en person retfærdighedsvis fortjente at dø, så ville dette tilstedes ham. Derfor måtte han afslå at modtage bæverskind som gave. Men han fik fat i Tisquantum, som sagde, at han nok skulle lade være med at flygte, selvom han var helt på det rene med sin situation. Han beskyldte Hobbamock (Hobbamock) for at være hovedkraften og entreprenøren i kupforsøget. Nu ville han selv, Tisquantum, overgive sig til guvernøren og lade det være op til ham, hvad der videre skulle ske.

Men lige, da vores guvernør var klar til at udlevere Tisquantum til sine bødler, observeredes et skib passere forbi vores by, for derefter at forsvinde bag ved et nærliggende næs. Der verserede rygter om, at franskmænd og indianerne foretog sig ting og sager sammen, og det gav guvernøren anledning at sige, at først, når han vidste, hvad det var for en båd, der lige kommet forbi, først da ville han udlevere Tisquantum. Men dette gjorde udsendingene så rødgldende af raseri, at de næsten faldt over deres egne ben for at komme hurtigt ud af døren.

(PESTENS RETTE EJERMAND)

Her må jeg endelig ikke glemme at omtale en markant, men besynderlig, vane hos omtalte Tisquantum. I den hensigt at indgyde sine egne landsmænd større frygt for os, og dermed for ham selv, fortalte han dem, at vi

19 (528)

havde pesten nedgravet i vores fædebur, og at vi, når vi havde lyst, kunne slippe den løs på hvilket sted og mod hvilket folk, vi ville, og ødelægge dem med den, uden selv at røre os ud af flækken.

Efter de førømtalte meningsudvekslinger sendte guvernøren bud efter Hobbamock om at komme hen, hvor flere af os opholdt sig. I midten af huset var gulvet brudt op (hvorunder et antal krudttønder lå gravet ned, hvilket guvernøren faktisk ikke anede noget om). Hobbamock spurgte ham, hvad det var for noget?

Guvernøren svarede beredvilligt, at det var det sted, hvor pesten lå nedgravet, som han tidligere havde omtalt for ham og andre.

Så spurgte Hobbamock en af vore folk, om det virkelig passede, og om vi kunne styre den på den måde?

Nej, svarede vedkommende, men englændernes Gud kan udsende pesten fra dette sit lager og gøre det af med både sine egne fjender og vore fjender, som det behager ham.

Dette fandt sted i slutningen af maj måned 1622.

(Situationen 1)

Det forår var det slut med forråd. I lang tid havde vi levet fra hånden i munden med helt utilstrækkelige ressourcer.

Årsagen til dette var, at de tidligere omtalte 35 personer, der var kommet over med *the Fortune*, hverken havde brødbeholdning eller andre fødevarer med, men rent faktisk modtog proviant fra os til skibets forestående retur til *Old England*. Ikke sådan at forstå at alle de nytilkomne skal klandres for dette, tværtimod er der her tale om en ganske bestemt gruppering hos os selv, der synes helt fortabt i skrivelser og rapporter om, hvordan vi lever i overflod.

20 (529)

(MASTER JOHN WESTON)

Men lad mig fortsætte, hvor jeg slap. Den nævnte båd, der var forsvundet bag et næs, viste sig at være en slup fra fiskefartøjet *the Sparrow*, under kommando af Master Thomas Weston, en tidligere købmand med næringsbrev i London. Han havde ansat seks - syv passagerer, som oprindeligt skulle have været landsat i bosættelsen, men han havde kun det forråd, skibets besætning havde brug for, når det gik hjemad. De havde været på fiskeri på en sted, der hedder Damarins Cove i nærheden af Munhiggen omkring 220 km i nordøstlig retning fra os. En lokalitet, der kunne rumme mindst tredive fiskefartøjer.

Og derhen begav jeg mig på guvernørens opfordring med ordrer om at skaffe det forråd, som skibene nu kunne undvære. Man ydede mig venlig opmærksomhed. Man viste mig respekt og var indstillet på at imødekomme vores fornødenheder, men de kunne desværre ikke afse det kvantum, jeg havde brug for (fordi de, som de sagde, først havde været nødt til at sørge for nogle af deres egne lige før min ankomst). Der kunne altså ikke blive tale om egentlig handel, men de gav os, hvad de kunne uden beregning og med ønsket om, at deres forråd havde haft kapacitet til i større målestok at bevise deres omsorg for os med de nødvendige fornødenheder, idet de samtidig beklagede vores situation. De forstod vores situation og gjorde det så godt, de nu kunne, for at hjælpe os, sagde de. Og denne nødtørftige hjælp, der ikke battede ret meget blandt det store antal mennesker i vores bosættelse, blev dog gennem rettidig og stiltiende omhu til en genvunden og opretholdende styrke, indtil vores egen afgrøde var klar.

(Situationen 2)

Da jeg havde fået det på plads, vendte jeg i al hast hjem uden problemer. Her var koloniens samlede situation

21 (530)

meget svagere, end da jeg forlod den. Hidtil havde vi aldrig været helt brødløse som nu, og det medførte tab af styrke og huld hos nogle, mens andre bulnede ud.

Her vil nogle måske bemærke, hvordan mennesker dog kan komme ud for så store trængsler i et land, der efter sigende har i rigt mål af både fisk og fuglevildt, på anden måde end ved egen forsømmelighed?

Al ting til rette tid, er mit svar. Som man siger. - Ingen kan finde på at gå ind i en have om vinteren for at samle bær. På samme måde med ham, der går på fuglejagt om sommeren. Han kommer tomhændet hjem. Det er fra begyndelsen af oktober til slutningen af marts, man med fordel skal efter fuglevildt, men vi er helt på hælene lige nu i maj og juni. Og jeg ved udmærket, at når der er få fugle, er der masser af fisk. Der var bare det ved det, at mens der kom flere og flere af sidstnævnte, blev det dog den vigtigste årsag til vores øgede nødsituation. For skønt vores bugt og vandløb bugnede af aborrer og andre fisk, manglede vi passende og stærke vod og andet netudstyr, hvilket medførte, at alle fiskene undslap gennem netmaskerne. Og skønt havet var fuld af torsk, så havde vi hverken fiskeudstyr eller trosser til vores slupper. Helt ærligt forholder det sig således, at hvis vi ikke havde være på et sted med forskellige slags skaldyr, som kan tages direkte med hænderne, så var vi gået under. Dog skabte GUD ganske ukendte og særlige redskaber, så vi overlevede.

(Når nøden er størst, styrkes fæstningen)

I disse trængselstider, faktisk allerede før min tur til Munhiggen, var indianerne igen begyndt at fremsætte mange fornærmende udtalelser. De godtede sig over vores svaghed og udbredte sig om, hvor let det ville være

22 (531)

at skære halsen over på os meget snart. Og Massassowat nærrede åbenbart også mistillid til os nu. Ingen af dem kom eller sendte os noget, som tidligere havde gjort.

Alt dette fik os til at iværksætte en forstærkning af vores fæstningsanlæg. Og da vi indenfor vores pallisade havde en bakke, som vi kaldte *the Mount*, besluttede vi at rejse et fort på den. Herfra ville ganske få af vore let kunne sikre byen mod ethvert angreb, indianerne måtte indlede, mens resten kunne fortsætte med deres daglige arbejde. Alle bifaldt dette og gik til makronerne med stor iver. De var drevet af håbet om, at etablering af faste vagthold ville tage modet fra de vilde, så de glemte alt om at rejse sig mod os. Og selvom denne knoklen afkrævede os størstedelen af vore kræfter, som vi skulle have brugt til at passe kornet, så holdt vi os dog i live, idet vi i fuld fortrøstning håbede, at GUD ville tilflyde os andre næringsmidler, så vi klarede os igennem.

(Master Weston og hans mænd på besøg)

To af føromtalt Master Thomas Westons skibe lagde ind i vores havn i slutningen af juni eller begyndelsen af juli: *the Charity* og *the Swan* med mellem halvtreds og tres mænd, han selv havde taget initiativ til at få fragtet over som grundstamme til en bosættelse. Vi tog imod dem alle i vores by og beværtede dem med den høflighed, vores

ringe kondition kunne byde på. *The Charity*, det største af skibene, stak til søs igen, da det havde mange passagerer, som skulle videre til Virginia.

Imidlertid restituerede de fleste af de andre sig i Plymouth, mens de mest robuste tog ud for at finde et egnet sted til dem alle. Den begrænsede smule majs,

23 (532)

vi havde under dyrkning, blev fuldstændig raseret af disse fremmedes fordømmelige og skødesløse vaden rundt. Skønt de gav indtryk af at ville hjælpe os med markarbejdet, stjal de døgnet rundt med arme og ben af afgrøden, der ganske vist kunne spises nu, men som stadig var grøn og umoden. Og selvom de blev mødt med megen venlighed, så ragede det dem langsomt. Gang på gang gav de igen på vores udviste omsorg med bagtalelser, hånende bemærkninger &c. Hovedaktøren, som var sendt i forvejen af sin chef, lagde ud i bedste negative stil, som det senere vil fremgå.

Ikke desto mindre fortsatte vi med at udvise tolerance og overbærenhed, først og fremmest fordi vi skyldte Thomas Weston en gentjeneste, da han tidligere havde hjulpet os, og vi valgte at forklare nævnte opførsel som mangel på samvittighed og almindelig høflighed, idet vi i det stille så frem til den dag, GUD gennem sit Forsyn ville befri os fra denne byrde. Vi var bekymrede over, at deres ledere var så dårligt rustede både mentalt og erfaringsmæssigt, og vi frygtede for, hvad konsekvensen af en så rå og tumpet start kunne føre til.

(Wessagusset)

Langt om længe kom Master Westons spejdere tilbage. De havde, når de selv skulle sige det, fundet en passende lokalitet til en bosættelse i Massachusettsbugten, et sted, som indianerne kaldte Wichaguscusset. Hovedparten af dem tog efterhånden derhen. Guvernøren gav sin tilladelse til, at syge og gangbesværede *sick and lame* kunne blive, selvom de ikke havde fortjent det. De blev uden beregning behandlet af vores skibslæge med GUDS hjælp, så også de efterhånden kom frem til deres nye hjem.

24 (533)

Aldrig så snart var de draget af, før indianerne tudede vores øren fulde med larmende protester over dem. De stjal deres korn, og hvad de ellers kunne finde på af forbrydelser, hvilket vi græmmede os over, fordi de samme indianere med stor alvor havde forsøgt at få kaptajn Standish til med alle midler at overbevise guvernøren om at sende nogle af sine folk med, når disse nye skulle slå sig ned. Jeg hørte selv, hvordan argumenterne var faldet. Det ville være bedst for os selv, sagde de.

Men vi var ikke sindet til at give ordentlig igen på fornærmelserne, ud over, at vi irettesatte de nyankomne og rådede dem til stille og roligt at forbedre deres manerer.

(Gavmilde Thomas Jones)

Det var vist i slutningen af august 1622, at to andre skibe anløb vores havn. *The Discovery*, som det ene hed, var under kommando af søkaptajn Thomas Jones. Det andet var *the Sparrow*, Master Westons skib, som i samarbejde med *the Discovery* havde lasten fuld af fisk. Nu var de begge på vej til Virginia.

Af søkaptajn Jones fouragerede vi alt, hvad vi havde mest brug for, og som han kunne undvære. Han var venlig mod os og lod os betale i afrundede priser til vores fordel. Det ville have gået os værre end nogensinde både før og senere, hvis ikke den almægtige i sin almagt havde ledt ham til os. Vi havde kun sparsomt forråd af majs, og lige så slemt så det ud med andre fornødenheder. Vi var helt udgået for alle slags varer til tuskhandel, så her havde vi ikke noget at komme efter, men ved hjælp

25 (534)

af den gode GUDS barmhjertighed mod os, fandt han en udvej, så det, vi manglede af den slags, kom til os i rigelig mængde.

I slutningen af september eller i begyndelsen af oktober satte Master Westons største fartøj *the Charity* kursen mod England, efterladende deres bosættelse med rigelige forsyninger, som nogle af de fornuftigste deroppe rapporterede. *The Swan*, hans mindre fartøj, blev i bosættelsen for at bistå med fornøden hjælp.

(PLYMOUTH OG WESSAGUSSET BLIVER HANDELSPARTNERE)

Det var nu, de udtrykte ønske om at indgå i partnerskab med os om at handle korn. Dette andragende imødekom vores guvernør William Bradford og assisterende Isaac Allerton, og der blev i den anledning udarbejdet skriftlige betingelser mellem parterne.

Hovedområdet for handelen, vi satsede på, skulle være syd for Cape Cod, blandt andet fordi Tisquantum (hvis forhold til Massassowat på det tidspunkt var anspændt) tog ansvaret for at lodse os gennem den passage, vi mente fandtes inden for områdets sandbanker.

Da begge kolonier således var enige, og handelsfolkene fra begge lejre parate og samlede, besluttede vi at sætte igang. Men disse fortsæt løb ofte ind i forhindringer.

Først skete der det, at Master Richard Green (Master Westons svoger, som havde det overordnede ansvar for og ledelse af deres bosættelse) døde pludselig, mens han besøgte os. Vi gjorde os umage med at give ham en passende begravelse, svarende til hans status.

(Kaptajn Standish bliver syg)

Nu blev kaptajn Standish af deres anden guvernør i Massachusetts skriftligt bemyndiget til at sætte sig i spidsen for de planlagte aktiviteter, men blev forhindret i at sejle på grund af tværgående og voldsomme vinde. I andet forsøg blev kaptajnen selv syg af voldsom feber.

(Guvernøren tager over for Standish med Tisquantum som tolk)

På grund af dette (vores egen mangel på fornødenheder var nu, for at det ikke skulle være løgn,

26 (535)

blevet større end nogensinde. Dels, fordi vi som nævnt var tvunget til at lade korn være korn, mens tiden brugtes på fæstningsanlægget, men mest, fordi de førnævnte menneskers uretmæssige og skødesløse opførsel havde lavet så meget ravage med det

lidt, vi havde, da vi tog os af dem) gik vores guvernør i egen person nu ind og tog kaptajnens plads. I november tog han afsted med Tisquantum som tolk og lods. Sidstnævnte bekræftede, at han to gange havde passeret inden om sandbankerne i Cape Cod, dels med englændere, dels med franskmænd.

Han lodsede nu *the Swan* en lang strækning, indtil skibsføreren måtte erkende, at det var umuligt at komme videre og gav op, da han mente, de var i fare. Det blev så op til Tisquantum at gelejde dem hen til en havn i nærheden, kaldet Manamoycke. De fandt den, sonderede dybten med sluppen, fandt frem til en kanal, og selvom den var både smal og bugtet, kom de igennem med det store fartøj og lagde til i havnen. Her fandt de ud af, at tidevandet var kraftigere end på andre sydgående destinationer. Det havde de ikke haft nogen som helst mulighed for at opdage før nu, på grund af det voldsomme efterårsvejr. Der er delte meninger om sandbankernes placering, og indtil videre ved vi ikke, hvordan det mere nøjagtigt forholder sig.

Om aftenen gik guvernøren sammen med nogle andre i land med Tisquantum som tolk. Indbyggerne holdt sig stort set uden for synsvidde, velsagtens, fordi vi alle var fremmede for dem. Det ændrede sig dog, da de forstod, at vi ville handle. Guvernøren blev nu hilst velkommen efter de vildes traditioner. Der blev budt på

27 (536)

dyrevildt med diverse tilbehør i rigelige mængder. Indianerne virkede glade og gav udtryk for gerne at ville handle. Dog var deres glæde iblandet udpræget mistro, hvilket efterfølgende kom til udtryk. I begyndelsen var de ikke meget for at vise deres boliger frem. Men da de blev klar over, at guvernøren havde besluttet sig til at blive inde på land natten over, tog de ham med hen til et af deres huse, som de forinden havde tømt for alt deres grej og bragt til et gemmested i nærheden. Det opdagede en af vore mænd tilfældigvis, da han gik lidt rundt for at strække ben. I næste øjeblik forsvandt både de og deres habengut. Det gentog sig gang på gang. Bedst som vi troede, at alt var i orden, væk var de, alle som en.

Det ændrede sig måske kun, fordi Tisquantum var i stand til at tale dem til rette: mistroen fordampede, og der blev handlet.

Otte tønder korn og bønner blev det til. Et stort parti, set i forhold til stedets indbyggerantal. Det var til stor opmuntring for guvernøren og hele kompagniet.

(Tisquantum dør)

Tisquantum var stadig fortrøstningsfuld med hensyn til passagen med sandbankerne. Og indbyggerne bekræftede hertil, at de havde observeret tungtlastede skibe mellem dem og kysten. Men netop som vi havde besluttet at gøre forsøget, ville GUD det anderledes. Tisquantum blev ramt så hårdt af sygdom, at han døde før afgang. Hermed var handelsrejsen sydover indstillet. Samtidig var man kommet i tvivl om skibsførerens evner, og da der var kraftige efterårsstorme, fandt man det ikke tilrådeligt at tage på opdagelse uden en lokalkendt lods.

(Massachusetts - indianerne klager over Wessagusset)

Altså vendte vi skuden og havde medbør, da vi satte kurs mod Massachusetts. Det var nemlig her, de vilde på vores opfordring var gået med til,

28 (537)

at dyrke korn til os, og de havde lovet, at det nok skulle være klar til høst dette efterår. Da vi nåede frem, viste det sig, at der var udbrudt stor sygdom blandt indianerne. Et udbrud, der i foruroligende grad mindede om pest. De beklagede sig igen til guvernøren over den opførsel, de nye folk lagde for dagen i deres bosættelse i Wessagusset lige i nærheden. For slet ikke at tale om den måde, de handlede på. Der blev vendt op og ned på både pelshandel og kornhandel. Weston og hans kumpaner gav samme pris for to pund korn, som vi plejede at give for et bæverskind (*as much for a quart of corn, as we used to for a beaver's skin*) Noget vi ikke uden videre kunne forhindre.

(Korn og bønner)

Derfra returnerede vi hjemad ind i Cape Cod til Nauset, hvor den stedlige sachem Aspinet tog meget godt imod guvernøren. Her blev der handlet otte - ti tønder korn og bønner.

I Mattachiest, som det kaldes, fik vi samme gode modtagelse. Også her fik vi kornhandler i hus.

(Slupper i fare)

Under denne del af ekspeditionen stormede det så voldsomt, at *the Swan* kom i fare, og sluppen blev skyllet bort. Situationen var altså, at vi ikke kunne få det indkøbte kvantum korn ombord. Vi var kun med nød og næppe kommet videre derfra, sådan cirka 10 km, da vores skib blev kastet rundt af bølgerne. Vores egen slup var så lille og utæt (vi havde ingen tømmer med), at ingen vovede at bruge den til noget som helst.

Så fik guvernøren sat kornet i rundstakke. Han indkøbte måtter og skar siv til at dække dem, gjorde indianerne klart, at det skulle der ikke røres ved. Endvidere lovede den indianer, der blev for at passe på det, en belønning, hvis

29 (538)

han også kunne holde det fri for skadedyr. Den var han med på, og Aspinet lovede at holde øje med ham.

Samtidig med at disse forholdsregler kom på plads, udkommanderede nævnte sachem mænd for at søge efter sluppen. De fandt den næsten begravet ved en højvandspæl. Der var endnu mange ting i fartøjet, ubrugelige for øjeblikket. Guvernøren aftalte med sachemen, at det ikke skulle røres, idet han understregede, at han ville komme om kort tid og hente både skib og korn. Han ville tage det som et tegn på deres ærlige og trofaste venskab, hvis dette blev overholdt, og hvis ikke, ville de på en smertefuld måde få at føle, at de havde handlet uretmæssigt og uærligt, og naturligvis i givet fald skulle erstatte, hvad der måtte være taget. Løvrigt blev samme procedure fulgt i Mattachiest.

Så tog guvernøren afsked med indianerne, efterladende sluppen og besluttet på at tage hjem over land med vores egne folk. Han sendte besked til de, der var blevet ombord på *the Swan*, at de ved første givne lejlighed skulle sætte kurs mod Plymouth, hvor de med GUDS vilje ville mødes.

De fik fat i en til at være deres spejder og tog afsted på en tur på mindst halvfems km. Hele vejen blev de kun mødt med respekt fra de stedlige indianere, og ankom i god behold hjemme, udmattede og med ømme fødder.

Tre dage senere kom skibet også hjem. Kornet blev fordelt. Master Weston og hans folk tog til deres bosættelse. Det blev aftalt, at de skulle komme igen hurtigst muligt med deres

30 (539)

tømrer, så resten af kornet kunne blive hentet og sluppen blive reddet.

(Kaptajn Standish rask igen. Januar 1623)

Kaptajn Standish var igen ved godt helbred. Nu tog han og nogle folk til Mattaschiest i en anden slup for at hente det efterladte korn. Alt var, som det skulle være. De fik både repareret den utætte slup og kornet bragt ombord på *the swan*.

Det var, som jeg husker det, i januar 1623. Det var iskoldt og stormvejr. De blev tvunget til lade slupper være slupper, skar dem ganske enkelt fri fra agterstavnen af det større fartøj. Man kan sige, at vi på den måde mistede dem begge denne anden gang. Dog, da stormvejret lagde sig, kiggede vi os ekstra godt om og fandt dem igen nogenlunde uskadede.

(Tyvetogtet)

Mens vi var i Nauset (hvor vi havde mulighed for at overnatte inde på kysten med sluppen lidt af vejen i en nærliggende bugt), kom en eller flere indianere forbi nævnte fartøj og stjal nogle udsøgte perler og sakse og andre småting. Da kaptajnen så, at der manglede noget, tog han sammen med et særligt vagthold hen til sachem Aspinet, fortalte ham om det skete og forlangte det stjålne retur, eller tyveknægtene udleveret. Nogle af indianerne vidste udmærket godt, hvem det drejede sig om. Hvis dette ikke skete, ville hammeren falde med det samme. Sådan var budskabet i denne sene nattetime, hvorefter han kort for hovedet takkede nej til sachemens tilbud om natmad.

(Sachem Aspinet med tungen ud af halsen)

Om morgenen indfandt sachem Aspinet sig højtideligt i deres lejr med et stort følge. Han hilste kaptajnen på følgende måde: liggende på knæ og med tungen så langt ud af halsen som vel muligt, slikkede han sidstnævntes hånd fra vristen og helt ud til fingerspiderne, mens han på alle måder forsøgte at efterligne engelsk optræden, som

31 (540)

Tisquantum engang havde lært ham noget om. Sachemens mænd opførte sig på samme måde, men gjorde det på en så klunget og uciviliseret måde, at vores mænd havde svært ved ikke at knække sammen i høje latterbrøl.

Efter den forestilling blev perler og alt det øvrige leveret tilbage. De skyldige havde fået et lag tæsk, sagde sachemen, og forresten havde kvinderne bagt brød, som de lidt ville komme og servere for alle. I det hele taget virkede han til at være ked af det skete, men glad over at være forsonet.

Så tog de afsked og kom sikkert hjem, hvor kornet som tidligere nævnt var blevet ligeligt fordelt.

(Guvernørens videre færd)

Derefter tog guvernør William Bradford med en anden gruppe videre til to andre byer inde i landet, hvor der efter samme modus blev opkøbt korn. Der er tale om Namasket og Manomet.

Det, der blev erhvervet i Namasket, blev for en del afhandlet med indianerkvinder. Resten var vore folk på grund af udbredt sygdom blandt indianerne tvunget til selv at transportere hjem.

Det fra Manomet efterlod guvernøren i den stedlige sachems varetægt. Denne bebyggelse ligger nær ved syvogtredive km fra os i sydlig retning. Den er beliggende ved en ferskvandsflod, der løber ud i Narragansett - bugten ikke mindre end hundrede og ti km derfra. Floden kan besejles af skibe på otte til ti tons ind til vedkommende by. Både franskmænd og hollændere plejer at komme her.

Derfra til bugten ved Cape Cod er der ca. femten km. Her løber floden

32 (541)

ud i en bugt elleve km væk, næsten direkte over for vores bebyggelse. Flodens udløb er ganske tæt på bugten.

Selvom denne flod ligger højt i forhold til havet, er her masser af østers, muslinger, krabber og andre skaldyr. Nogle skaller har bønneform, andre ligner almindelige krabber. Begge slags har velsmagende kød, og der er altid rigeligt af dem. Derudover kan denne flod byde på forskellig slags ferskvands fisk i sæsonen.

(Hos Canacum)

Guvernøren her, eller som de siger *sachemen*, hed Canacum. Han og hans folk var tidligere som så mange andre (*yea*, alle, som vi indtil videre var truffet på) indtrådt som lydige undersåtter under vor hersker og herre kongen.

Vedkommende sachem modtog guvernøren meget venligt. Det virkede, som om han var en afholdt autoritet blandt indianerne.

(De to mænd og Canacums tale)

Mens guvernøren opholdt sig der, ankom to mænd fra ovenfor optalte Manamoick (Manomet) en sen aftenstund med dårligt vejr. Da de havde sat deres buer og pilekoggere fra sig, satte de sig efter deres sædvane ved ilden og fik gang i en pibe tobak. De sagde ikke noget, og der blev ikke talt til dem. Alle afventede, at de på et tidspunkt fik munden på gled.

Efter lang tids stilhed, rettede de blikket mod Canacum, mens den ene holdt en kort tale. De ville hermed overbringe ham en gave fra deres sachem: en kurv med tobak og mange perler. Hvilke blev modtaget med stor tak. Hvorefter Canacum talte i lang tid. Indholdet af denne tale blev gjort os forståelig af Hobbamock, der på denne tur ledsagede guvernøren:

33 (542)

Der var engang to mænd, der røg i totterne på hinanden, mens de spillede om noget (de spiller nemlig ustandselig, når de mødes, og kan finde på at spille om alt, om det så er deres egne rygstykker, *yea*, eller deres hustruers for den sags skyld, og det selvom de er langt væk hjemmefra, hvilket jeg selv har oplevet). De blev efterhånden meget

ophidsede, og den ene slog den anden ihjel. Ham, der udførte denne gerning, var en medicinmand *a powwoh*. En sådan har særlig status blandt dem. Han er en, man ikke vil være foruden. Dog truede et andet større folk dem nu med krig, hvis de ikke henrettede ham. Den skyldige blev holdt i varetægt, men deres sachem ville hverken gøre det ene eller det andet, før de kom. Han ønskede at rådføre sig grundigere i en så tungtvejende sag.

Den historie fulgtes af en kort stilhed, men så skulle der dømmes om, hvad der ville være det bedste.

Ham, der havde fortalt, spurgte Hobbamock, hvad han syntes?

Hobbamock svarede, at han jo ikke var bekendt med nogen af de involverede, men efter hans mening var det bedre, om en døde, end mange. Og den omtalte havde jo fortjent det, hvilket de mange, der måske skulle i krig, ikke havde.

Nu var Canacum klar til at afsige dødsdommen over ham.

(Kaptajn Standish i Mattachiest endnu engang)

Da vi snart ikke havde mere korn tilbage, sejlede kaptajn Standish igen til Mattachiest, men også han blev overrumplet af ekstremt dårligt vejr, både med blæst og sne og frost. Så slemt blev det, at de frøs inde allerede natten efter deres ankomst.

(Ifølge Standishs referat)

Indianerne på stedet lod som sædvanlig til at være omsorgsfulde og skænkede dem et betragteligt kvantum korn for ligesom at bekræfte dette. Der ankom også nogle fremmede, angiveligt for at hilse på kaptajnen og hans folk. Det drejede sig om nogle fremmede, som de aldrig

34 (543)

før havde mødt, og det virkede helt klart, som om de sammen med de andre havde tænkt sig at slå kaptajnen og hans mænd ihjel, hvilket det senere skulle vise sig også var meningen.

De var på grund af det ekstreme vejr tvunget til at overnatte sammen med de fremmede og indianerne i deres wigwams på alt for lidt plads. GUD indgav kaptajnen en mistanke, han ikke kunne gøre sig fri af. Han gav sine mænd en lodret ordre: mens den en halvdel sov, skulle den anden holde vagt. Så sagde han noget, han selv fandt klart, men som de andre vist ikke forstod.

Nogle af indianerne lå på lur ved båden og afventede deres snit til at stjæle nogle perler fra kaptajnen. Så snart han fandt ud af det, havde han med sine seks mænd fordrevet dem fra fartøjet og sat dem under overvågning i sachemens bolig, hvor de fleste indianere opholdt sig. Han truede dem med korporlig afstraffelse, hvis de ikke leverede det stjalne tilbage, og det lige nu! Han understregede særligt direkte henvendt til sachemen, så alle kunne høre det, at han ikke ville finde sig i den mindste uretfærdighed her. Og de skulle ikke tro, at de undgik straf eller anden passende retfærdig overhaling, bare fordi de kom med tyvekosterne.

Så tog sachemen sig endelig sammen til at finde ud af, hvem det drejede sig om. Og da han havde gjort det, sendte han dem ned til båden igen, hvorefter han henvendte sig til kaptajnen og sagde, at det ville være en god ide at lede efter dem der.

Kaptajnen, der fornemmede, at der var ugler i mosen, beordrede en til at tjekke efter, og vedkommende fandt de omtalte liggende i det fri oven på bådens lukaf.

For at dæmpe kaptajnen lidt ned, afhandlede de så meget frisk korn med ham, at han kunne tage hjemad med sluppen fuldt lastet.

Hele affæren skræmte indianerne så meget, at de ikke mere skulle nyde noget af den slags mod ham. Derefter kunne de returnere sikkert, takket være GUDS gode omsorg og Forsyn.

35 (544)

I dette område fanger indianerne aborrer til overflod både sommer og vinter, så her i februar var der også nok af dem.

(KAPTAJN MILES STANDISH MØDER SACHEM WITUWAMAT)

Efter en tiltrængt pause, sejlede kaptajnen i begyndelsen af marts 1623 til Manomet for at hente det, guvernøren tidligere havde købt (se side 31(540)), i håb om supplerende handel. Han blev skuffet i sine forventninger. Det stod nu skralt til med det handelsklima, som guvernøren havde oplevet, og som normalt var rimeligt overalt.

Årsagen til dette var, sammen med det formodede forræderi, der var foregået her, endnu ukendt for os. Det gik først senere op for os: hvori man ser, hvordan GUD i sin overvældende barmhjertighed sammen med Forsynet arbejder os til gavn.

Kaptajn Miles Standish (der nu var langt væk fra båden, og kun havde to - tre af vore folk med sig, og det samme antal i på båden) havde kun opholdt sig gansk kort tid i sachem Canacums bolig, da to mænd fra Massachusetts dukkede op. Den øverst rangerende af dem var Wituwamat, en velkendt uforskammet skurk, der tidligere havde farvet hænderne røde i englænderes og franskmænds blod og pralede af denne sin taperhed i tide og utide, mens han drev spot med deres svaghed, fordi de, som han udmalede det, døde som vrælende pattebørn med forvrængede ansigter, ikke som mænd.

Denne bandit fremdrog en dolk fra skæftet, han havde om halsen. Han præsenterede den for sachemen som en, han havde fået af Master Westons folk, og holdt så en lang tale i et fornærmende tonefald, pakket ind på en så snørklet måde, at kaptajnen, der ellers har en udmærket forståelse for indianerdialekter, ikke forstod noget

36 (545)

(SACHEM WITUWAMATS TALE)

som helst. Indholdet af talen blev senere udlagt som følger:

Massacheusucks - indianerne havde på et tidspunkt besluttet at lægge beslag på Master Westons bosættelse og mente, at de med deres tredive - fyrre mænd var stærke nok til at gøre det. Dog ville de ikke gøre alvor af det, før de havde samlet endnu flere, så de også kunne gå mod os i Plymouth. Logikken skulle være, at hvis vi forblev, hvor vi var, så ville vi aldrig lade vore landsmænds død uhævnet (eneste seriøse argument de kom op med). Derfor ville de først føle sig i sikkerhed, når begge bosættelser var sat ud af spillet.

Med dette formål havde disse indianere tidligere anmodet denne sachem (Wituwamat selv) om at støtte sig. De havde også spurgt sachem Ianough i Mattachiest.

Nu var de kommet for at spørge igen. Og så fik de samtidig lejlighed til at tjekke kaptajnen og hans kompagni ud, når han nu var der.

Da han (Wituwamat) var færdig med sin palaver, var sachemens (Canacums) opmærksomhed udelukkende rettet mod ham, ikke kaptajnen. Det var langt under hans (kaptajnens) værdighed, hvilket han ikke undlod at gøre opmærksom på. Derefter prøvede de at overbevise ham (kaptajnen) om at sende bud efter resten af sine mænd på båden på grund af det kolde vejr. Det nægtede han og forlangte tværtimod, at kornet i henhold til deres aftale skulle fragtes derned, og at han ville se med milde øjne på, at kvinderne gjorde det. Det gjorde de så.

(Den upålidelige indianer fra Paomet,)

Ved samme lejlighed deltog endvidere en solid og stærk indianer fra Paomet eller Cape Cod. Han havde altid iagttaget en god optræden over for os, meget beleven, høflig og mild. Især mod kaptajnen. Nu havde vedkommende

37 (546)

skiftet side, mens han samtidig forsøgte at understrege sin hengivenhed med tegn og underlige gerninger. Han *måtte* bare skænke ham en beholder, der kunne rumme ca. firetyve liter. Og han skulle ikke have noget for den, for han var rig, understregede han, så rig, at han havde råd til at give sine elskede venner gaver, og han ville også gerne hjælpe med at slæbe korn uden beregning, selvom han aldrig i sit liv havde gjort sådan noget før. Og han *måtte* bare overnatte der på stedet, da der var dårlig vind: Derefter ville han helt sikkert dræbe ham (kaptajnen), før de kunne komme derfra. Og når det var til en side, overfalde de andre.

Den nat blev det så hamrende koldt, at det var kaptajnen umuligt at falde til ro. Han gik frem og tilbage, mens han vendte så den ene side, så den anden mod ilden.

Det fik omtalte indianer til at spørge, hvorfor han ikke sov, som han plejede.

Hvortil kaptajnen svarede, at det vidste han ikke, men han havde bare ikke

lyst.

På den måde missede indianeren sin mulighed.

Næste dag tog de hjem med god vind. Omtalte indianer tog med og prøvede hele tiden at overtale dem til at tage omkring Paomet, fordi det faktisk var rigtigt, som han sagde, at han havde meget korn og meget andet der på stedet, som han kunne tilbyde os. Han gav nu indtryk af at være bekymret for vores behov.

På et tidspunkt tog kaptajnen ham på ordet og lagde kursen om mod Paomet, men på grund af tværvinde ændredes kursen, så de sejlede mod Massachusetts. Så den vej tog han altså, men så skiftede vinden pludselig igen.

(MASSASSOWAT(Massasoyts nye navn) LIGGER FOR DØDEN)

Mens kaptajnen var i Manomet, kom der nyheder fra Plymouth om, at Massassowat efter det foreliggende lå for døden. Det forlød endvidere, at der på samme tid på grund af vejret var drevet et

38 (547)

hollandsk skib så højt op på kysten, at det lå lige foran denne sachems bolig uden at kunne komme fri, før der kom et ordentligt højvande .

Når en indianer bliver alvorligt syg, og især når det drejer sig om en højtstående person, har indianerne den prisværdige tradition at aflægge visit hos vedkommende i denne nødens stund som tegn på venskab. Enten ved direkte personligt fremmøde, eller ved acceptable stedfortrædere. Derfor blev det fundet passende som en god og forsvarlig handling, at vi nu nøje fulgte denne deres ærefulde skik. Så meget desto mere, fordi vi havde et ønske om en slags konference med hollænderne, og ikke selv kunne have fundet en anledning, der passede bedre.

Guvernøren pålagde mig (Edward Winslow) at udføre denne tjeneste, dels fordi jeg tidligere havde været der på stedet, dels fordi jeg forstod noget hollandsk. Jeg fik en lille styrke med, så det fremgik, at jeg kom fra guvernøren. Master John Hamden (en *gentleman* fra London, som overvintrede hos os og havde et stort ønske om at opleve landet) ledsagede mig, og Hobbamock var med som guide.

Altså tog vi afsted med første overnatning i Namasket, hvor vi blev venligt modtaget.

Ved et - tiden næste dag kom vi til et færgested i Conbatants land. Da jeg her affyrede mit våben, kom forskellige indianere til os fra et hus i nærheden. De fortalte os, at Massassowat var død og var blevet begravet netop i dag, og at hollænderne ville være væk, før vi kunne nå frem, da de havde fået deres skib fri. Den nyhed slog os

39 (548)

helt ud, dog specielt Hobbamock, der bad så mindeligt om, at vi hurtigst muligt tog til Plymouth igen.

Jeg svarede ham. - Det skal jeg først lige tænke over. Jeg resonerede nemlig som så, at med Massassowat død, var Conbatant hans sandsynlige efterfølger, og at vi befandt os mindre end fem km *not above three miles* fra Mattapuyst, hvor han boede. Og selvom han kun var en halvhjertet ven, var det lige netop nu tiden at indgå i mere venligsindede relationer med ham og resten af sachemene i området, i det håb at det med GUDs velsignelse skulle vise sig at være et middel, der grundfæstede deres tillid til os i det opståede tomrum.

Så jeg fortsatte. - Og selvom det vil være en risiko at tage, for så vidt angår vores personlige sikkerhed, da jo både jeg selv og du Hobbamock har været engageret i ting og sager mod Conbatant, som han nu har rigelig grund til at måtte hævne, så mener jeg alligevel, at det er forsøget værd, et forsøg som GUD i sin barmhjertighed vil stå os bi i. Jeg er villig til at omsætte det i praksis, hvis de herrer (Master Hampden og Hobbamock) vover at gå med mig!

Det var de begge med på, hvordan det så blev, bare det gavtede det almene vel.

(Hobbamocks sorgsang)

Altså afgang mod Mattapuyst. Undervejs udbrød Hobbamock, grebet af bekymring og sorg (over Massassowats formodede død). - *Neen womasu Sagimus! Neen womasu Sagimus! &c "My loving Sachem! My loving Sachem! Many have I known, but never any like you!"*

Så vendte han sig direkte mod mig og fortsatte. - Så længe, jeg har levet, har der aldrig været nogen som han blandt indianerne. Og Hobbamock fortsatte så med at

beskrive, hvordan Massassowat altid var sanddru, at han ikke var blodtørstig og grusom som så mange andre indianere, at han havde let ved at forliges med folk, der havde

40 (549)

fornærmet ham, at han styrede med fornuft i den grad, at han ikke lod hånt om menigmands råd, og at han regerede sit folk på en bedre måde med få slag, i modsætning andre, der slog meget. I sandhed elskelig, hvor det var muligt. Yea, han frygtede virkelig for, at vi nu ikke længere havde nogen ven, vi kunne stole på blandt indianerne, mens han samtidig gjorde rede for, hvordan han ofte lagde en dæmper på deres ondsindede hensigter &c. Og han fortsatte længe med at udbrede sig med en sådan jammer og utilsløret sorg, at selv det hårdeste hjerte måtte lade sig formilde.

Langt om længe kom vi frem til Mattapuyst og fandt vej hen til Sachimo Comaco, som de kalder sachemens område, mens de kalder deres almindlige huse for Witeo. Sachem Conbatant var bare ikke hjemme, men i Puckanokick, ca ti km derfra. *The Squa (squaw) Sachem*, som de kalder sachemens hustru, var meget gæstfri mod os.

Nu forhørte vi os igen om Massassowat. De mente, at han var død, men de vidste det ikke med sikkerhed.

Denne oplysning gjorde, at jeg hyrede en til hurtigst muligt at tage til Puckanokick, så vi kunne få mere klarhed over tingenes tilstand, og samtidig gøre Conbatant bekendt med, at vi gjorde sådan.

(Massassowat i live)

En halv times tid før solnedgang vendte sendebudet tilbage og kunne fortælle, at Massassowat endnu ikke var død, men at der kun var et spinkelt håb om, at vi ville nå at se ham i live.

Denne melding opmuntrede os trods alt meget. Selvom vi hurtigst muligt kom afsted, nåede vi dog først frem sent på aftenen.

Ved to - tiden samme eftermiddag var hollænderne afsejlet, så på det felt blev rejsen en skuffelse.

Da vi nåede frem, var sachemens hus så fyldt af mennesker, at vi kun med nød og næppe kunne komme ind, og det på trods af, at de gjorde alt for at bane vej for os.

41 (550)

Der var de så, udøvende deres troldom for ham. De lavede en helvedes larm, så vi raske ligesom blev smittede, og derfor blev forhindret i at hjælpe ham, der var syg. Tæt rundt om ham var seks eller otte kvinder, der gned hans arme, ben og lår for at holde ham varm.

Da de holdt inde med deres magiske strygninger, fortalte en eller anden Massassowat, at hans venner englænderne var kommet for at besøge ham.

Han var ved bevidsthed, men havde mistet synet, så han spurgte. "Hvem er kommet?"

De svarede. "Winsnow". De kan nemlig ikke udtale bogstavet l, men bruger at sige n i stedet for.

Han forlangte at tale med mig.

(KEEN WINSNOW?)

Da jeg kom hen til ham, og de fortalte ham, at jeg stod der, rakte han hånden frem mod mig. Jeg greb fat i den. Så sagde han to gange med meget svag stemme. *Keen Winsnow?* hvilket betyder. "Er det dig Winslow?"

Jeg svarede. *Ahhe*, som betyder "Yes".

Så gentog han følgende ord: *Matta neen wonckanet namen Winsnow?* Hvilket betyder. "O, Winslow, aldrig skal jeg se dig igen."

Nu kaldte jeg på Hobbamock og bad ham fortælle Massassowat, at vores guvernør blev meget ked af det, da han hørte, at han var syg. Og da han desværre ikke selv kunne komme på grund af mange forretninger, sendte han hermed nogle ting til ham, som han bestemt mente ville gøre ham godt midt i nøden, og at jeg straks ville give ham disse, hvis han ønskede det.

Det ville han gerne. Jeg havde en blanding af mange gode, sødede medikamenter klar på min knivspids, og dem gav jeg han noget af. Det var

42 (551)

næsten umuligt at få dem ind mellem hans tænder, men da det efterhånden opløste sig i hans mund, sank han det. Det glædede de omkringstående vældig meget, fordi han, som de sagde, ikke havde fået noget som helst indenbords de sidste to døgn.

Så forlangte jeg at se ham ind i munden. Den var helt og aldeles belagt, og tungen var så opsvulmet, at det var umuligt for ham at indtage det kød, de havde. Spiserøret var helt tilstoppet. Jeg vaskede hans mund og skrabede tungen, og fik i den forbindelse fjernet en større mængde forrådnelse.

Da det var gjort, gav jeg han noget mere af de sødede medikamenter, som han nu var klar til at indtage uden vrøvl. Så bad han om noget at drikke. Jeg rørte noget mere af blandingen ud i vand og gav ham. I løbet af en halv time medførte dette en storslået forandring for ham, sådan oplevedes det af alle, der havde fulgt hans udvikling. Straks efter genvandt han lidt efter lidt sit syn. Det opmuntrede både ham selv og os.

Undervejs havde jeg spurgt ind til, hvordan han sov, og hvornår han sidst havde haft afføring.

De omkringstående sagde, at han ikke havde sovet i to døgn, og at det var fem døgn siden, han havde været på lokum.

Jeg gav ham igen noget dulmende og berettede samtidig om et uheld, vi havde, da vi var på vej, med en vis flaske fra guvernøren, der var gået i stykker. Men hvis han kunne afse nogen til at tage til Patuxet, så ville jeg sørge for, at han fik en flaske af samme slags. Så kunne han samtidig få noget kylling, så han kunne lave suppe af den og andre ting, som jeg vidste ville være gode for ham. Jeg skulle gerne blive til hans eventuelle sendebud desangående kom hjem igen.

Dette tilbud fandt Massassowat meget venligt og udpegede nogle, som var klar til at tage turen klokken to næste morgen. Til det tidspunkt havde jeg klargjort et brev, som beskrev vores vellykkede indsats, hans fysiske tilstand,

43 (552)

&c., samt beskrivelse af, hvad jeg ønskede sendt, inklusive noget af den medicin, som vores kirurg Samuel Fuller administrerede og kunne anbefale til patienten.

Massassowat anmodede mig den følgende morgen om at tage ud og nedlægge noget fjerkræ med mit skydevåben, så jeg kunne tilberede noget engelsk suppe til ham af den slags, han havde fået i Plymouth. Det lovede jeg.

Derefter fik han sin appetit igen. Jeg måtte huske at lave noget mere til ham uden fjerkræ, før jeg skulle videre. Det var ikke så let endda, da jeg så ikke havde noget at give retten smag med, og min rejsefælle Master John Hamden var lige så uvidende. Men som det nu var: noget måtte gøres. Jeg allierede mig med en af kvinderne til at kværne os noget korn og så bruge melet i retten. Kornresterne kom vi i en lerkrukke, som de har i alle størrelser af.

Da vi jo nu var i marts måned, begav vi os i daggryet ud for at finde urter. Vi kunne kun få øje på jordbærblade. Dem samlede vi en håndfuld af og kom i retten. Og da jeg som sagt ikke havde noget andet at peppe den op med, tog jeg ud igen og rykkede noget af en sassafrasrod op. Den skar jeg et stykke af og kom i suppen, indtil den havde en passende smag, hvorefter jeg tog roden op igen. Da suppen var gennemkogt, siede jeg den gennem mit lommelørklæde, hvorefter jeg gav Massassowat mindst en halv liter, som han indtog med stort velbehag. Derefter bedredes hans syn mere og mere, og han havde normal afføring tre gange, hvorefter han måtte hvile. For os er det indlysende, at dette under kom istand, takket være GUD, fordi han velsignede disse simple og enkle midler, så al *tvivl* om bedring var pist væk. Massassowat selv og alle hans

44 (553)

folk sagde, at vores indsats havde været afgørende for hans helbredelse.

På hans opfordring brugte jeg hele den formiddag til at gå rundt til alle, der var syge i byen. De bad om, at jeg også skulle rengøre deres mundhuler og give dem noget af det samme, som han havde fået. Massassowat sagde, at de var gode folk. Jeg indstillede mig på besværet, skønt det var en stor udfordring for mig, da jeg ikke var vant til den slags smittefarlige indsatser.

Senere på dagen ønskede han, at jeg skulle skaffe ham en gås eller en and og koge suppe på med det samme.

Sammen med en af hans mænd skridtede jeg omkring 100 yards af, affyrede et skud mod et par ænder og dræbte den ene. Det kunne han ikke stå for. Vi tog den med og lavede mere af den slags suppe, som han så godt kunne lide. Aldrig har jeg set en mand være så langt nede og komme sig på så kort tid.

Da det nedlagte stykke vildt var overordentligt fedt, sagde jeg til Hobbamock, at jeg måtte fjerne det øvre lag af det, mens det simrede, fordi det ville gøre ham meget syg igen, hvis han indtog det. Det gjorde han Massassowat bekendt med, uden at denne lod sig overbevise det mindste. Jeg pressede lidt senere noget af det størknede fedt hårdt sammen for at vise ham styrken af det, og sammenholdt det med hans svage mave, som umuligt kunne fordøje det. Alligevel øsede han en voldsom stor portion op, og spiste så meget, som en sund og frisk mand ville have gjort, og lidt til. Cirka en time senere blev han meget syg. Maven var virkelig udspændt, og han kastede den fortærede suppe op igen. Han var så oppustet, at han fik næseblod, og sådan var hans situation i de næste fire timer. Da ønskede alle, at han var blevet holdt i kort snor og regnede nu med, at han ville dø. Det var han også selv bange for.

Så spurgte de, hvad jeg mente om denne hans tilstand?

45 (554)

Jeg svarede. - Hans situation er desperat, dog kan det være, at han netop derfor kan redde sit liv. Hvis hans næseblod standser, vil han hurtigt falde i søvn og få den hvile, som er altafgørende. Kort tid efter standsede blødningen, og han sov mindst seks eller otte timer.

Da han vågnde op, vaskede jeg hans ansigt, badede og ordnede hans skægvækst og næseregion med et bomuldsklæde. Men med et pludseligt ryk dyppede han næsen under vand og sugede indad med lukket mund, hvorefter han sendte det indtagne ud med så stor kraft, at han atter begyndt at bløde. Nu var alt håb ude, tænkte de omkringværende. Vi (jeg) opfattede det sådan, at hans næsebor blot var meget følsomme. - Jeg tror, det holder op hurtigt, beroligede jeg dem. Det gjorde det virkelig.

Hans to udsendte til Patuxet var nu returneret. De medbragte som aftalt nogle kyllinger. Men nu, hvor appetitten var forsvundet, skulle de ikke slagtes, men opdrættes, sagde Massassowat. Medicinen, de havde med, turde vi ikke give ham noget som helst af, da hans krop mildest talt havde været udsat for nok. Desuden var der intet behov for den nu, hvor det gik sikkert fremad med helbredet, hvis bare han var forsigtig.

Under vores ophold kom mange for at besøge ham, og det fra et sted langt over hundrede kilometer væk, hævdede de lokale. En af de øverste fortalte alle besøgende, hvordan det var med hans sygdom. Hvor langt ude han havde været. Hvordan hans engelske venner, blandt mange andre, var kommet for at besøge ham, og hvor hurtigt han ved englændernes hjælp havde genvundet sin styrke, så han nu var i stand til at sidde opret uden støtte.

Dagen før vores ankomst havde en anden sachem, der var der, fortalt Massassowat, at nu kunne han måske bedre forstå, hvor troløse englænderne var. Hvis vi virkelig havde været de venner, vi påstod at være, så ville vi have besøgt ham under hans sygdom. Sådan havde han sagt og med mange argumenter

46 (555)

forsøgt at gøre ham usikker og overbevise ham om at ændre holdning angående os, altsammen, som sagt, noget, der var sket for ganske kort tid siden.

Men da han var blevet helt rask, udbrød han som følger. "Nu går det op for mig, at englænderne er mine venner, og at de elsker mig. Så længe, jeg lever, vil jeg aldrig glemme den godhed, de har udvist over for mig."

Under hele vores ophold nød vi større gæstfrihed end alle andre fremmede.

Adskillige andre ting har fortjent at nævnes, men så jeg bange for, at det blive for kedeligt i længden.

(Massacheuseucks angrebsplaner)

Da vi var klar til afgang, kaldte Massassowat Hobbamock hen til sig, og afslørede i hemmelighed (kun et par af Massassowats højst rangerede rådsmedlemmer var i nærheden) Massacheuseucks angrebsplan mod master Westons bosættelse, som jeg tidligere har omtalt. Vi skulle også angribes. Massassowat nævnede, at Nauset - folket sammen med dem fra Paomet, Succonet, Mattachiest, Agowaywam og Capawack - øen havde tilsluttet sig Massacheuseucks planer. Selv var han også, mens han var syg, i dybeste alvor blevet adspurgt, men hverken han selv eller dem, han repræsenterede, ville være med til den slags. Derfor (da han gik ud fra, at vi både respekterede master Weston og hans mænds liv og vores egen deraf følgende sikkerhed) anbefalede han os at dræbe de mænd fra Massachusetts, som havde udtænkt denne bevidste misgerning.

Hertil svarede vi som altid, at vi kun udkæmpede slag, når det var vores modpart, der var begyndt. Hertil sagde Massassowat, at hvis vi i Plymouth gjorde sådan, så skulle vi også huske at fortælle, når vores landsmænd i Wessagusset blev dræbt, uden at kunne forsvare sig. I det tilfælde ville det være for sent at redde deres liv ved et angreb.

Og, på grund af

47 (556)

den uhyre mængde fjender, ville vore landsmænd virkelig få meget svært ved at beskytte sig selv. Vi burde derfor ikke tøve ikke med at fjerne hoveddaktørerne i en vis fart, så ville sammensværgelsen løbe ud i sandet.

Massassowat sluttede denne svada med at få Hobbamock til at sværge på at sætte mig yderligere ind i det hele på et senere tidspunkt, så jeg var klar til at informere vores guvernør, lige så snart vi kom hjem.

(EN NAT I MATTAPUYST HOS CONBATANT)

Alt var pakket og klart, og vi skulle tage afsked med Massassowat. Han sagde, at vi skulle takke guvernøren mange gange, og takkede også os for vores kærlige arbejde. Alle, der var mødt op sammen med ham, takkede på samme måde. Så kom vi afsted.

Conbatant, som indtil nu opholdt sig i Sowams eller Puckanukick, indbød os nu meget alvorfuld at overnatte hos ham i Mattapuyst.

I den forbindelse havde jeg lange samtaler med ham, mens jeg opholdt mig i hans hus med hans familie. Han er en anset politiker, men også fuld af muntre indfald og sarkasme. Og han nyder direkte, når man giver ham igen af samme skuffe.

Han ville blandt mange andre ting gerne have styr på, om master Governor ville have sendt *maskiet*, hvilket betyder medicin, hvis *han* Conbatant havde været lige så syg som Massassowat, og der var blevet sendt bud til Patuxet. Og hvis han ville, om jeg så ville være kommet med det til ham?

Jeg svarede *Yea* til begge spørgsmål, og det kvitterede han for med mange frydefulde taksigelser.

Derefter ville han vide, hvordan det kom sig, at vi turde komme så langt ind i landet, selvom vi kun var to?

Jeg svarede. - Hvor der er oprigtig kærlighed, er der ingen frygt. Mit hjerte er så rent i forhold til jer, at jeg, for min del, er aldeles frygtløs, når jeg er blandt jeres folk.

48 (557)

- Men, sagde han. - Hvis dine varme følelser er af den art og bærer den slags frugter, hvordan kan det så være, at når vi kommer til Patuxet, så står I på vagt og fyrer jeres skydevåben af?

Hertil svarede jeg. - Det er den mest ærefulde og respektable modtagelse, vi kan give jer. Det er sådan, vi udviser respekt, når vi hilser vores venner velkommen. Sådan gør vi på land. Sådan gør vores skibe til søs. Det ved Hobbamock, for det har han selv oplevet.

Men her rystede Conbatant på hovedet og svarede, at den slags hilsener brød han sig ikke om.

Han havde lagt mærke til, at vi altid bad bordbøn, før vi spiste og igen bagefter for at takke for maden. Nu ville han gerne vide, hvad der lå bag den skik?

Det gav mig anledning til at fortælle ham om GUDS skaberværk og beskyttelse. Om hans love og forordninger, særlig De ti bud. Altsammen noget, han lyttede til med stor opmærksomhed og syntes godt om. Men det 7. bud kunne han ikke acceptere,

da han mente, det ville være forbundet med mange problemer, hvis en mand skulle være bundet til kun *en* kvinde. Det tema diskuterede vi en hel del.

Jeg fortalte ham også, at alle de gode ting, der kommer til os, modtager vi fra GUD, som har skabt dem og givet os dem. Det var grunden til, at vi bad ham velsigne det, vi havde og skulle til at spise, så det ville blive os til gavn og styrke. Og når vi var mætte, så takkede vi også GUD for det, &c.

Dette syntes alle i huset rigtig godt om, og

49 (558)

de gav udtryk for, at de troede på næsten de samme ting. En kraft af den art, vi kaldte GUD, kaldte de *Kietitan*.

Det kom der en meget frugtbar debat ud af. Den vil være for trættende at gengive her, men den var absolut lige så herlig for dem som behagelig for os.

Her blev vi kun denne ene nat. Aldrig har vi følt os så godt tilpas hos andre af dem.

(Indianeren fra Paomet)

Det var så den følgende dag på rejsen, at Hobbamock fortalte mig, hvad Massassowat havde sagt til ham under fire øjne, og hvor samme Massassowat på det nærmeste havde aftvunget ham at sætte mig nøje ind i sammenhængen, hvilket jeg har forsøgt ovenfor.

Da Hobbamock var færdig, sagde han, at han personligt også gik ind for det. Den aften overnattede vi i Namasket.

Og da vi den følgende dag var kommet halvvejs hjem, mødte vi to indianere, som fortalte os, at kaptajn Standish netop i dag skulle til Massachusetts.

Forkerte vinde hindrede ham i at sejle, så han kom aldrig ret langt. Derfor var han nu hjemme, hvor indianeren fra Paomet stadig opholdt sig (se side 36 (545) - 37 (546)). Denne var meget ivrig efter at tage afsted sammen med kaptajnen, så snart der var god vind. Men takket være GUDS nåde var deres hemmelige og skurkagtige planer nu blevet afsløret, så guvernøren fik kaptajn Standish til at afvise ham uden at blive ubehagelig over for ham og uden vredesudbrud, så vi med desto større effekt blev i stand til at udføre det, som vi fandt mest nødvendigt.

(Moralen i Wessagusset)

Før denne rejse til Massassowats by, fik vi mange klager både fra indianerne og nogle absolut fortjenstfulde folk fra master Westons bosættelse, om

50 (559)

hvordan andre af deres bofæller i allerhøjeste grad fornede sig ved at tage ufine metoder i brug for at få fat i fødevarer fra indianerne, som boede ikke langt fra dem, ved at hente brænde og vand til dem &c. i bytte for kød til aftensmaden, hvor de så rent faktisk på udspekuleret måde fik franarret dem tre eller fire gange så meget, som aftalt. Andre brød jorden op ved nattetide og stjal fra indianernes fælleslager, som de opbevarede på blokke og skafter, og dækkede lageret til igen, så alt så normalt ud. Dette fandt sted i slutningen af februar 1623, på et tidspunkt, hvor alt brød og korn var brugt. Såsæd var der ikke engang, så indianerne afstod at låne eller sælge dem noget som helst på nogen som helst betingelser.

Denne desperate situation fik dem fra bosættelsen ud i overvejelser om at tage for sig af retterne med magt. Til en begyndelse lukkede de alle indgange til deres bosættelse Wessagusset med gitre på nær en. Da denne forskansning var klar, var de klar til at gå videre.

(Korrespondancen mellem John Sanders fra Wessagusset og Plymouth)

Dog rådede nogle af de mere hæderlige deres formand John Sanders til først at skrive til Plymouth. Hvis så guvernøren var indforstået med planen, ville det være i orden at sætte igang. Dette råd blev godt modtaget, og nu blev en indianer sendt afsted med et brev til guvernøren. Indholdet var som følger:

På grund af kår så trange, at hans folk havde svært ved at holde sig på benene, havde han planer om at tage til Munhiggen (hvor Sir Ferdinando Gorges havde en bosættelse), så snart vejret tillod det, for at købe brød fra de fiskeskuder som holdt til der. Men han vidste ikke, hvordan hans bosættelse ville komme helskindet igennem, til han returnerede.

Han havde med alle midler prøvet både at købe og låne korn af indianerne, som han vidste lå inde med noget, men efter hans mening tilbageholdt det på skammelig vis. Derfor var man nu indstillet på at tage det med vold, idet man kun afventede, at overbringeren af dette brev kom retur så hurtigt som muligt.

Med et inderligt ønske om råd (= positiv støtte), og med lovning om erstatning senere.

51 (560)

(Svar fra Plymouth til Wessagusset)

Da guvernøren havde sat sig ind i sagen, spurgte han budet, hvor meget korn indianerne havde, og om han havde tænkt sig at købe noget?

Budet svarede, at de næsten ikke havde noget, udover såsæd, og at de allerede havde sparet så meget, de kunne.

Straks derefter kaldte guvernøren og viceguvernøren mange af os sammen, for at spørge os til råds. Og vi kom efter alvorlige overvejelser frem til, at vi på ingen måde kunne bifalde en sådan fremgangsmåde. Guvernøren skrev et svarbrev og fik mange af os at skrive under. Indholdet var følgende:

Alle her på stedet syntes dårligt om deres intensioner, da de var mod både GUDS og naturens love, idet de ville bringe hans Majestæt Kongens ærværdige hensigter og procedurer til standsning, med samt hans ærede Råd her på stedet, både for så vidt angår den fredelige udvidelse af Hans Majestæts besiddelser, som også udbredelsen af kendskabet til GUDS lov og det gode budskab om frelse: altsammen noget, som både vi og de var forpligtet til at eftertrægte. Og vi ville afstå fra at bruge metoder, som kunne avle mistro hos de vilde både mod os og mod vores værdier. Deres Master ville helt sikkert blive udsat for megen bebrejdelse på den baggrund. Ingen af delene kunne nogen af os tage ansvar for.

Angående os selv, var vi næsten stillet ligesom de, da vi (også) kun havde en lille beholdning af korn tilbage. Vi var tvunget til at leve af jordnødder, krabber, muslinger og den slags, som var naturligt forekommende i dette land, og som forøvrigt havde vist sig at være styrkende. Og så var de lette at få fat på. Alt dette til overflod, yea, og tilmed

østers, som vi holdt meget af. På den måde følte vi os ikke lagt i lænker af nødvendighedens lov.

Endvidere måtte de være klar over, at hvis de fortsatte på den måde, så ville det dog kun give dem en stakket frist. På et tidspunkt måtte de søge deres føde andre steder, og det ville blive meget svært for dem, da de nu havde gjort indianerne til deres fjender. Derfor burde de hellere idag end imorgen forsøge sig ad fredens vej, for på den ville de med god samvittighed både kunne ønske og regne med GUDS velsignelse, der ville formenes dem, hvis de valgte det modsatte.

52 (561)

De burde ligeledes overveje deres legemlige svagheder. Mange svulmede enten op eller svandt ind, så de højst sandsynligt ville gøre en dårlig figur i en given kamphandling. Og de skulle vel at bemærke ikke forvente hjælp fra os i en sådan eller hvilken som helst anden ulovlig aktion.

Og endelig: skulle det lykkes nogle af dem at komme godt fra det, så måtte de hovedansvarlige regne med at ende i fængsel, hvis en af His Majesty's dertil udpegede repræsentanter kom til stede i New England, hvilket utvivlsomt ville ske. Og så ville de alle blive stillet til ansvar for deres gerninger.

Således var indholdet af vores svar, stilet direkte til hele deres bosættelse.

Vores guvernør sendte et andet privat brev til John Sanders personligt, hvoraf fremgik, hvor farligt slige planer ville være, især for ham som deres kommanderende leder, hvorfor man i al venlighed opfordrede ham til at afholde sig fra sådanne.

Vi sendte budet afsted med disse breve.

Efter modtagelsen ændrede de deres strategi og besluttede sig for trække tiden ud, til John Sanders returnerede fra Munhiggen.

Den første gang han dukkede op i Plymouth, sørgede vores guvernør for at tilflyde ham noget korn, som han kunne brødføde dem i Munhiggen med. Da det fyldte for lidt i skibets lastrum, tog han det med i en slup og overlod det til andre at holde opsyn med tingene, mens han var væk. Dette fandt sted omkring udgangen af februar, så han kendte intet til indianernes konspirationsplaner. Det var der heller ingen af os, der gjorde, ikke før vi forlod Sowams, som de også kalder Puckanokick.

På samme tidspunkt afslørede en anden sachem, kaldet Wassapinewat, som tidligere havde blæret sig med

53 (562)

at stå i ledtog med Coubatant (s. 73 (479) - 76 (482) i Mourts Beretning), det samme, som ovenfor nævnt, dels af frygt for at det skulle gentage sig, dels som forsikring for at have sit på det tørre. Denne Wassapinewat var bror til Obtakiest, Massachusetts sachem.

(DET TRÆKKER OP TIL KRIG)

Den treogtyvende marts 1623 som er dagen for det årlige retsmøde (det engelske år begyndte dengang den 25. marts), kundgjorde guvernør William Bradford (der havde en dobbeltrolle og mange hensyn at tage i sine overvejelser), som kun kunne indlede krig med accept fra flertallet i bosættelsen, at det var på høje tid at tage en beslutning, hvor pludseligt det så end måtte føles, da det måtte befrygtes, at en massakre mod

bosættelsen i Wessagusset kunne blive virkelighed , før vi kunne nå at give den mindste underretning om det.

This business var både bekymrende og sørgelig, og det så meget desto mere, fordi det i disse tider ansås som normalt for en mand at bedømme en given sag ud fra resultaterne, den afføder. Men specielt, fordi vi ikke kunne finde metoder, som både kunne tilfredsstille vore landsmænd i Wessagusset og samtidig sikre os selv. Kun denne ene: at lade dem smage deres egne ondsindede og grusomme fremfærd, så de selv faldt i den grav, de havde gravet for andre, selvom vi græmmede os over at lade blodet flyde hos sådanne, som vi altid ønskede det bedste for, hvilket iøvrigt er vores hensigt i alt det, vi foretager os. Langt om længe nåede vi frem til følgende consensus beslutning:

Da det var en så tungtvejende sag, at menigmand ikke var i stand til være dommer og heller ikke sad inde med tilstrækkelig viden, og da mange andre indianere i det daglige på den ene eller anden måde færdedes blandt os, ville guvernør William Bradford sammen med sin viceguvernør Isaac Allerton og kaptajn Miles Standish påtage sig at

54 (563)

udpege de, der fandtes bedst egnede for at få sagen afsluttet.

(STANDISH OG STRATEGIEN)

Da det var til en side, besluttede vi udvalgte følgende:

Kaptajn Standish skulle udtage så mange mænd, som han fandt ville være en fordelagtig gruppering, til at gå op mod indianerne i Massachusetts Bugten. Alle, der har haft noget med den slags at gøre, ved, at det er umuligt at gå op mod dem i åben kamp, men at man skal lægge fælder for dem, som de også selv gør. Derfor skulle han lade, som om han ville handle som sædvanlig. Men først skulle han tage hen til englænderne i Wessagusset og gøre dem bekendte med denne krigslist og formålet med, at han selv var kommet, nemlig for at sammenligne det udtænkte plot med, hvordan indianerne reagerede over for dem, så han bedre ved selvsyn kunne bedømme, hvor sikkert det var. Dog så vidt muligt holde lav profil til det rette tidspunkt, hvor han med sikkerhed kunne ramme Wituwamat, denne forbandede frække slyngel, som tidligere omtalt (s. 35 (544) - 36 (545)). Ordren lød på at bringe vedkommendes hoved med hjem for at advare og afskrække alle, der havde lignende tanker.

Derpå udvalgte kaptajn Standish otte mænd, ikke flere, så der ikke skulle blive anledning til misforståelser, da han af erfaring vidste, at visse personers konstante dårlige samvittighed hurtigt kunne overtage hovedrollen.

(Phinehas Prat)

Men næste dag før afgang kom Phinehas Prat, en af master Westons folk, gående til os med en sæk på ryggen. Han hældte vand ud af ørene om deres bedrøvelige og svage stilling på den ene side og indianernes opførsel på den anden. Deres frækhed kendte ingen grænser. De kom og tog forråd direkte fra deres

55 (564)

krukker og åd af det lige for snuden af dem, yea, og hvis de selv på nogen måde sagde dem imod, stod disse indianere straks og holdt dem en kniv for brystet og udbredte sig om,

at efter John Sanders var taget til Munhiggen, havde de moret sig med at hænge en af englænderne, som stjal af deres korn, hvilket sidste de ikke engang selv havde set med egne øjne (det var nok løgn). At en af englænderne var gået over til de vilde. At de fleste havde forladt deres bosættelse og slået lejr der, hvor de havde deres forråd, fordi de ikke orkede at fragte det hjem. At de havde solgt deres tøj for korn, men nu var på sultegrænsen, og både var forkølede og ved at gå til af sult, fordi de ikke orkede at skaffe forråd, da de jo ikke længere havde tøj på kroppen. Endelig at de var splittet i tre grupper og så godt som helt udgået for krudt og kugler.

Hvordan det hele skulle gå, kunne Phinehas Prat ikke sige, men han havde sine bange anelser. Derfor turde han ikke længere være sammen med dem, men havde taget chancen og var kommet til os, selvom han ikke kendte vejen. For det første for at oplyse os om deres skrøbelige og farlige situation, som han opfattede den, og for et andet fordi han havde et inderligt ønske om at måtte opholde sig i Plymouth, indtil tingene faldt mere til ro i hans egen bosættelse.

Denne rapport oprørte os ligeså meget som den ansporede os til at fortsætte med det, vi havde planlagt. Og nu var kaptajn Standish klar. Næste dag sejlede han mod Massachusetts for gunstig vind.

(Indianeren fra Massachusetts 1)

Indianerne i Massachusetts ville godt have styr på denne mand, og da de mistænkte ham for at være på vej til os, sendte de en ud efter ham. Pågældende mente dog, at det aldrig ville lykkes for vedkommende at nå til Patuxet, men at han sikkert ville blive ædt af ulve eller bjørne. Men vi ved, både af egen erfaring og andres rapportering, at selv når disse rovdyr finder en

56 (565)

sovende mand, så bliver de bange og undgår ham, når de mærker, at der er liv.

Det var lige før, denne udsendte indianer havde fundet ham, men det skete ikke. Han passerede lige forbi vores by og tog vejen mod Manomet. Vi håbede at få fat på ham, når han gik tilbage igen, og det gjorde vi også.

(Fortet og de indre fjender)

Nu var vores fort operationsdygtigt, og nogle kanoner opstillet. Og selv om de ti måneder, arbejdet havde varet, føltes som en evighed, måtte vi erkende, at hvor et så storslået projekt er påbegyndt med så utilstrækkelige midler, bliver det ikke perfekt på så kort tid.

Desuden er det en kendsgerning, at projekter til menneskers beskyttelse med al magt vil blive lagt hindringer i vejen af menneskenaturens svage led, der helt mister dømmekraften og argumenterer stik imod deres egen sikkerhed. Hos os skete det på den måde, at adskillige oplevede arbejdet som så kedeligt, at de obstruerede mod at fortsætte med det, idet de bildte sig ind, at der var fred og ingen fare. De anså arbejdet som værende overflødig og udtryk for forfængelighed, snarere end simpel nødvendighed. Men GUD (hvis Forsyn havde vakt og, sagt på en anden måde, våget over os, mens vi sov) havde besluttet at bevare os fra disse påtænkte forræderiske udsagn, og han havde utvivlsomt givet os denne udfordring for at skærpe os og tage modet fra vore fjender. På den måde opildnedes hjerterne hos vore guvernører og øvrige førstemænd, så arbejdet

ganske enkelt blev gjort lige midt i denne trængte og farlige tid. Hvilket først gik op for os senere.

(INDIANEREN FRA MASSACHUSETTS 2)

Men lad mig fortsætte: Indianeren, jeg netop nævnte, kom fordi vores by, da han returnerede fra Manomet. Han lod, som om vi stadig var venner, og udviste varme følelser over for os. Men, som det før er set hos andre, var han faktisk bare ude på at tjekke, om vi endnu var raske og rørige, eller

57 (566)

om vi var blevet svage, ligesom deres engelske naboer i Wessagusset. Det var, hvad de håbede på og så frem til (selvom GUD i sin barmhjertighed ville os det bedre), for det var han sikker på ville være gode nyheder for hans folk.

Men så satte guvernøren hælene i og arresterede ham. Manden blev eskorteret til fortet og overladt i vagtholdets varetægt som deres fange. Han blev gjort bekendt med, at han måtte affinde sig med at være der, til kaptajn Standish vendte hjem fra Massachusetts. Altså blev han overført til vagtrummet og lænket til en pæl. Det var første gang nogensinde, at en blev tilbageholdt her. På den måde fik vores fort sin ilddåb.

(Kaptajn Standish i Wessagusset)

Da nu kaptajnen var kommet til Massachusetts, altså Wessagusset, opsøgte han først *the Swan*. Her var der overhovedet ingen levende væsener, ikke engang en hund. Han affyrede sin musket, og nu dukkede skibsføreren op sammen med nogle stykker fra bosættelsen. De havde været ved kysten for at finde jordnødder og andet spiseligt. Da de, som det sig bør, havde hilst på hinanden, ville kaptajnen vide, hvordan de turde forlade skibet, og friste den slags sikkerhed!

De svarede som mænd, der var uvidende om deres egen elendighed, at de ikke frygtede indianerne, men levede sammen med dem, ja, boede sammen med dem, uden at have brug for sværd eller skydevåben.

Hertil responderede kaptajnen, at det var da godt for dem.

Af den efterfølgende ordveksling, forstod han imidlertid, at de, som John Sanders havde størst tiltro til, og som han i sit fravær havde overladt at styre resten, at netop *de* var i bosættelsen. Dér tog han hen.

For at gøre en lang historie kort, gjorde kaptajnen dem bekendt med, hvad indianerne pønsede på,

58 (567)

og formålet med, at han var dukket op. Han meddelte dem også (hvilket jeg tidligere har undladt at fortælle), at hvis de efter dette ikke længere turde blive der på stedet, var det guvernørerne og Plymouth - folkenes intention, at byde dem velkommen, indtil de kunne komme videre. Men han understregede samtidig, at hvis de valgte noget andet, der passede dem bedre, ville han af al magt støtte dem heri.

Mændene svarede, at når de sammenholdt andre muligheder med det, de nu hørte, så kunne de ikke opnå noget bedre. De sagde, at det skyldtes GUDS barmhjertighed, at de ikke allerede var dræbt, og derfor ønskede de blot, at kaptajnen ville gribe den første mulighed for at gå videre med sit forehavende.

Nu rådede kaptajn Standish dem til at gå stille med dørene, men alligevel sende særligt bud til den tredjedel af deres fæller, som var længst væk, om at de skulle komme hjem. Deres job skulle være, under dødsstraf, at forsvare Wessagusset. Han ville personligt sørge for, at hver enkelt fik udleveret fem deciliter majs (*a pint of indian corn*) om dagen, idet han understregede, at disse hans nødrationer kom fra vores egen såsæd.

Da vejret viste sig fra sin våde og stormfulde side, gik der lang tid, før han kunne foretage sig noget som helst.

Mens han ventede, kom en indianer med noget pelsværk, tilsyneladende for at handle, men han var i virkeligheden ude på at samle oplysninger om kaptajnens planer. Og selvom denne gjorde, hvad han formåede for at holde situationen flydende, så fortalte indianeren hjemme, at han så vreden i hjertet i samme kaptajns øjne, og at de derfor måtte forvente at være afsløret.

(ROVMORD ELLER USKADELIGGJORTE FJENDER?)

Dette fik Pecksout, en vis højtrangerende indianer og en mand af bemærkelsesværdig åndfuldhed, til at opsøge Hobbamock, som også var der. Pecksuot fortalte Hobbamock, at han forstod, at kaptajnen var kommet for at slå ham og resten af

59 (568)

de vilde ihjel. "Fortæl ham, at det ved vi godt", sagde Pecksout. "Men vi frygter ham ikke og gør ikke noget for at undgå ham. Lad ham bare komme, når han har taget mod til sig. Han skal ikke møde os uforbredte."

Senere kom forskellige af dem gentagende gange i større eller mindre grupper og hvæssede deres knive og knivspidser lige op i kaptajnens åbne ansigt, altimens de stillede sig fornærmende an og råbte uforskammetheder.

Wituwamat var med og storpralede med sin knivs fortræffeligheder. På skaftets endetykke var et kvindeansigt. "Men", sagde han. "Jeg har en anden derhjemme, som jeg har dræbt både franskmænd og englændere med, og den er der et mandeansigt på. Når det er tid, indgår de to i ægteskab." Og så tilføjede han om den kniv, han stod med *Hinnaim namen, hinnaim michen, matta cuts*, hvilket betyder "Når det er tid, skal den se, og når det er tid, skal den æde, men ikke tale."

Og den statelige Pecksuot med sin bemærkelsesværdige skikkelse sagde til kaptajn Standish, at nok var han en storartet kaptajn, men han var dog bare en lille mand. Og han fortsatte: "Selvom jeg ikke er sachem, er jeg udstyret med ekstraordinær styrke og mod."

Kaptajnen registrerede det hele, men styrede for øjeblikket sit temperament.

Næste dag måtte han erkende, at han ikke kunne ramme dem allesammen straks. Da var det, at han så denne Pecksuot sammen med Wituwamat og dennes lillebror, en yngling på atten, der som en anden slyngel rendte lige i hælene på sin storebror og chikanerede nogle af vores svage folk. Så opstod en situation, hvor disse og kaptajnen med tre af sine folk var i det samme rum. Her gav kaptajnen løsenet til sine mænd.

60 (569)

Døren blev hurtigt smækket i, og kaptajnen selv gik på Pecksuot, greb fat i den kniv, som han havde hængende om halsen, og dræbte ham med den efter hård kamp. Knivspidsen var gjort syleskarp, og også knivryggen var slebet. De andre af kaptajnens

folk gjorde det af med Wituwamat og endnu en mand og foranledigede den unge mand hængt. Det var bemærkelsesværdigt, hvor mange stik disse to *pinases* modtog, før de endelig døde. Ikke et eneste angstfuldt skrig undslap dem. De greb efter deres våben og gjorde modstand til det sidste.

Hobbamock var til stede og fulgte som øjenvidne hele forløbet, observerede uden at blande sig, hvordan vore mænd nedlod sig til denne aktion. Da det hele var slut, udbrød han smilende, henvendt til Standish. "I går storpralede Pecksuot med sin styrke og udseende ved at sige, at selvom du var en stor kaptajn, var du dog bare en lille mand. Men idag forstår jeg, at du er stor nok til at lægge ham i støvet."

Men lad mig fortsætte. De kvinder, der var til stede, overlod kaptajn Standish i varetægt hos master Westons folk i Wessagusset. Endvidere sendte han besked til en anden gruppering, som vidste, hvad der foregik, om at dræbe de indianere, der opholdt sig blandt dem. De gjorde det af med to.

Selv fortsatte han med nogle af sine egne mænd til et andet sted, hvor de dræbte endnu en, mens en anden slap væk. Denne person afslørede deres forehavende, så de indstillede yderligere aktioner.

(Hvad der skete kort tid FØR for tre af master Westons mænd)

Kort tid før disse likvideringer havde tre af master Westons mænd (der mere adlød deres maver end nogen som helst ordre fra en hvilken som helst befalhavende), der allerede tidligt var

61 (570)

gået i kompagniskab med indianerne omkring fremstilling af kanoer, henvendt sig til sachem Obtakiest og stillet sig til rådighed. De var blevet godt modtaget.

Den aften, kaptajn Standish og hans følge var ankommet til Wessagusset, kom der ved midnatstid et bud, som forpustet overbragte en vigtig kortfattet besked. De netop nævnte tre mænd stak nu hovederne sammen, fik bukser og støvler på, stivede sig selv af, fik fat i buer og pile og tog afsted for at gå på jagt. Så skulle de nok, som de sagde, sørge for at vende hjem med noget vildt.

Da de var væk, tog en ordet. Han var både ældre og klogere end resten og henledte opmærksomheden på den tidligere udvikling, særlig kaptajnens tilstedeværelse og hans direkte befaling om, under dødsstraf, at holde sig indenfor skudafstand af bosættelsen. Når han sammenholdt dette med deres pludselige forsvinden, blev han dårlig tilpas og ønskede, at han var i sit hjem, hvilket lå længere væk, end de fleste andres. Han forsøgte at få sine fæller med på det, men det var de ikke til sinds. Der var nu kun kvinder tilbage og denne englænder, som havde tilsluttet sig de vilde. Men han fór vild ved midnatstid, da han, for ikke at blive forfulgt, var kommet uden for stierne. På den måde reddede han livet. (de to øvrige blev sammen med en tredje englænder, dræbt: s. 574)

(Kamp)

Kaptajn Standish udvalgte halvdelen af sine folk, et par stykker af master Westons samt Hobbamock for at opsøge at uskadeliggøre indianerne og deres

medsammensvorne. Efter et godt stykke tid opdagede de en kolonne i kampformation, der kom lige imod dem. Landskabet hævede sig her og blev til en bakke i nærheden,

62 (571)

som begge parter nu forsøgte at dominere. Kaptajn Standish kom først. Indianerne trak sig tilbage og stod hver mand bag sit træ og affyrede deres pile for fuld kraft, særlig mod ham selv og Hobbamock. Så smed Hobbamock sin (engelske) frakke, så de kunne se, at han var en velkendt *pinese*, nu hvor deres egen var dræbt. Derpå angreb han dem i et tempo, der gjorde det umuligt for vore folk at følge trop, og de havde derefter kun et sikkert mål: en arm og halvdelen af en notorisk slyngels hovede bag et træ, der sigtede på kaptajn Standish. Denne affyrede sammen med en anden straks musketterne mod målet og brækkede således armen på vedkommende. Nu flygtede indianerne ud i en sump.

Da de (indianerne) nåede et budskads, forsøgte der forhandling (af Standish), men til ingen nytte, da de (indianerne) kun brugte uforskammet tale. Så udfordrede vores kaptajn sachem Obtakiest til at stille op og slås som en mand, mens han tirrede ham for hans krysteragtige og kvindagtige adfærd. Men det nægtede Obtakiest, hvorpå han flygtede.

Derpå vendte kaptajnen tilbage til Wessagusset, hvor han løslod kvinderne, uden at fratage dem deres bæverskinddragter eller på nogen anden måde forulempe dem det mindste.

(Bosættelsen i Wessagusset forlades)

Nu var master Westons folk indstillet på at forlade deres bosættelse og tage vejen til Munhiggen. Her satsede de på at komme med fiskerbåde til England.

Kaptajnen lod dem forstå, at han på sin side godt turde bo her, selvom de (i Plymouth) var færre end dem (i Wessagusset), men da de åbenbart var af en anden opfattelse, var han ifølge ordrer fra guvernørerne og folkene i Plymouth forpligtet til at hjælpe dem med tilstrækkeligt forråd af korn for tilfældet. Det gjorde han hermed, så han kun lige havde til sig selv, udover det, det skulle få dem velbeholdne hjem.

Nogle af dem brød sig ikke om flertallets beslutning

63 (572)

om at tage til Munhiggen, men ønskede at tage med ham til Plymouth. Dem tog han med i sluppen.

(Missionen slut)

Da kaptajnen havde konstateret, at *the Swan* satte sejl og kom fri af Massachusetts Bay med dem ombord, der ville til England, tog han selv afsted mod Plymouth, som han med GUDS velsignelse ankom til i god behold, medbringende Wituwamats hoved.

I gruppen, der blev, var der en ung indianer, som altid havde opført sig høfligt og næret varme følelser overfor os. Han opsøgte frimodigt kaptajnen til trods for sine landsmænds død. Det bød hans gode samvittighed og hans brændende kærlighed til os ham, som han sagde. Denne unge mand afslørede, at det havde været indianernes hensigt at slå master Westons mænd ihjel, og at de ville gøre det, så snart de fik fat i yderligere to kanoer eller lignende både, og dem ville master Westons folk meget snart

være klar med. De havde allerede fremstillet tre. Formålet med disse både skulle være at borde *the Swan*. Det hele ville være sket, hvis ikke Kaptajnen havde grebet ind.

(Indianeren fra Massachusetts 3)

Nu var kaptajnen hjemme, og han blev modtaget med glæde. Wituwamats hoved blev bragt til fortet og sat på en stage (et sådant endeligt fik forrædere i England dengang). Guvernører og kaptajner kom til stede sammen med adskillige andre for at tage det i øjesyn og bagefter kigge nærmere på fangen (indianeren, der havde været efter Phinehas Pratt), som iagttog hovedet med fortvivlelse.

Da han blev spurgt, om han godt vidste hvorfor Wituwamats hoved sad dér, svarede han *yea*.

Så tilstod han sammensværgelsen, og sagde at nogle af hans folk havde ophidset deres sachem Obtakiest til at gennemføre den.

64 (573)

De havde presset ham til det. Især fem personer havde været meget ivrige. To af dem var de nu dræbte ledere Pecksuot og Wituwamat, hvis hoved nu var sat på stage. De tre andre var *powwows*, som stadig var i live og kendt af os. En af dem var som tidligere nævnt såret. Fangen mente ikke, at han selv personligt havde noget med det at gøre og bad så mindeligt for sit liv. Han var ikke fra Massachusetts, bare en fremmed, der boede hos dem.

(Budskabet til Obtakiest)

Hobbamock gik også i brechen for fangen og bad for hans liv, men det var han blevet bestukket til. Dog: for at vise dem, at vi var i besiddelse af både medlidenhed så vel som det modsatte, løslod guvernøren ham trods alt. Så kunne vi også bruge ham til at overbringe et budskab til Obtakiest, hans herre og mester.

Aldrig så snart var kæderne fjernet fra hans ben, før han var på vej bort. Men guvernøren bad ham blive og ikke være bange. Han ville ikke blive udsat for vold. Med Hobbamock som tolk fik han ordre til at bringe følgende budskab til sin herre:

At vi for vores del aldrig havde haft i sinde, at det skulle udvikle sig, som sket var, ikke før de ved deres eget forræderi tvang os til det. Derfor havde de kun sig selv takke for, at de var blevet overfaldet. Endvidere skulle han (Obtakiest), som den, der var begyndt, vide, at hvis han igen på nogen måde skulle finde på at iværkætte lignende slags provokerende initiativer, så ville han ikke finde ro i sit land, for så ville guvernøren se til, at han blev totalt tilintetgjort. Derfor burde han betragte dette som en advarsel. Desuden skulle han sende de tre englændere, han havde i sin varetægt, til Patuxet, og ikke dræbe dem. Endvidere skulle han holde sig fra at ødelægge palisaderne og husene i Wessagusset.

65 (574)

(Frygten hersker)

Endelig skulle budbringeren have englænderne med sig tilbage eller et svar. Eller begge dele. Guvernøren garanterede ham frit lejde på hans vej hjem.

Budskabet blev overbragt, og den udsendte var parat til at returnere med svar, men blev i første omgang holdt tilbage. Og senere, da han fik lov til at tage afsted, kunne de ikke overbevise ham om, at det var i orden. Til sidst, lang tid efter, ankom en kvinde til os og fortalte, at Obtakiest meget beklagede, at englænderne var blevet dræbt, før de hørte fra guvernøren, ellers ville de have sendt dem til os. Endvidere, at han glad og gerne ville slutte fred med os igen, men at ingen af hans mænd turde møde op og forhandle en aftale. Hvad ham selv angik, havde han forladt sin ejendom og flyttede nu fra sted til sted hver dag, da han gik ud fra, at vi ville hævne os desto mere på ham.

Med hensyn til disse andre folk, som havde intensioner om at forene sig med dem fra Massachusetts imod os, selv om vi aldrig havde gjort dem noget som helst, udløste ovenfor nævnte uventede henrettelser GUDS retfærdige domfældelse over deres syndige hoveder. De var nu så rædselsslagne og rundt på gulvet, at de opgav deres huse og rendte frem og tilbage som forrykte og tog ophold i moser og andre øde områder. Samtidig blev de hjemsøgt af alskens sygdomme, som mange af dem døde af: sachem Canacum fra Manomet, sachem Aspinet fra Nauset, sachem Lyanough fra Mattachiest. Sidstnævnte udtalte, mens han endnu var i live, at englændernes gud var fornærmet på dem og i sin vrede ville udrydde dem. Og det er helt ærligt mærkeligt at høre, hvor mange af dem der er døde for nylig, og endnu dør den dag i dag. Dertil kommer, at der ikke er nogen sandsynlighed for, at denne deres situation uden videre vil ophøre, fordi frygten hos dem

66 (575)

har medført, at de kun har sået ganske lidt eller intet korn, som i sidste ende er udgangspunktet for alt liv. Uden det formår de ikke at opretholde deres sundhed og styrke. Fra et af de nævnte steder blev der sendt båd med gaver til guvernøren i det håb, at de derved kunne skabe fred, men denne båd forulykkede, tre af de ombordværende personer druknede i nærheden af vores bosættelse. Kun en overlevede, og denne turde ikke komme os nær, men vendte om. Kort fortalt er situationen nu, at ingen af dem tør nærme sig os.

(For kedelig!)

Jeg er bange for, at jeg har været for kedelig både i dette og andre anliggender, men når jeg tænker nærmere efter og forstår, hvor nødvendigt det er, at sandheden og baggrundene for de beskrevne handlinger gøres tilgængelige, specielt de forskellige bevæggrunde angående den opløste Wessagusset bosættelse, hvorom rapporteringer utvivlsomt vil vise sig at være vidt forskellige, ja, så må jeg nødvendigvis gå i detaljer netop der, hvor jeg regnede med at være kortfattet. Havde jeg vovet en kortere form, havde jeg både lukket af for og frataget GUD den ære og lovprisning, som rettelig tilkommer ham, der beskyttede os, så vi ikke styrtede, da vi stod på afgrundens rand, selvom vi ikke frygtede for noget og ikke vidste noget om den fare, vi stod i, før senere.

(Anno 1623)

Da det nu var blevet april, var det alle mand af hus for at gøre klar til såning. Især fordi vores brødkorn var brugt, og det var håbløst bare at tænke på friske forsyninger. Kun såkornet var i behold. Vi lod alt andet arbejde ligge for at kunne fokusere på dette det mest nødvendige.

Det svindende håb om positive resultater i det sædvanlige daglige arbejde, og vores guvernørers manglende muligheder for at give folk til deres

67 (576)

fornødenheder, var med til at svække udøvelsen af den ledelse, som der normalt var tale om. Særlig når man betænker den egoisme, med hvilken den enkelte mere eller mindre elsker og foretrækker sin egen velfærd fremfor sine naboers. Dertil kom, at visse dagdriveres generelle grundindstilling viste sig meget byrdefuld for de øvrige, specielt lige nu. Derfor fandt man det bedst, at hver eneste mand skulle bruge sine kræfter inden for sit eget domæne, det bedste han havde lært. Både for så vidt angik situationen lige nu og med hensyn til sin egen fremtidige kornproduktion, for på den måde yde sit tilskud af god kvalitet, til gavn for andre, der kun med stort besvær kunne frigøres fra deres gerning med offentlig forvaltning og som fiskere &c.

Denne arbejdsdeling skulle fortsætte, til der skulle høstes, hvor guvernørerne så skulle indsamle overfor nævnte produkter til underhold for dem selv og disse andre, som tvunget af nødvendigheden havde været fritaget fra denne arbejdsproces. Kun hvis der opstod behov for at få løst en speciel opgave, kunne man frigøres til denne, hvis man sad inde med de efterspurgte færdigheder. Men så snart dette særlige arbejde var udført, skulle man genoptage det arbejde, som fandtes mest nødvendigt for almenvellets interesser. Da der er stor forskel på jordens beskaffenhed, fik hver person udmålt sit område til dyrkning, og hver mand skulle så senere tildeles sin mængde til eget forbrug på en absolut retfærdig og ensartet måde. Denne forordning kunne ingen blive fritaget fra.

Der blev fremlagt mange forslag på fællesskabets generalforsamling i marts måned, men det netop nævnte blev vedtaget og fulgt op som det, der var bedst for alle både lige nu og fremadrettet. Derfor kunne vi begynde at klargøre jorden med det samme med henblik på udsåning.

68 (577)

I midten af april begyndte markarbejdet med et vejr, der passede til årstiden. Dette sidste opmuntrede os meget, da det gav os håb om rigt høstudbytte. Såtiden er optimal frem til slutningen af maj måned.

(Tørken og bønhearselsen)

Men for at tugte os endnu engang, behagede det GUD at sende en kraftfuld tørke. I mere end seks uger efter udsåningen faldt der stort set ikke en dråbe regn. Stilkene af, hvad der var sået først, begyndte at sætte aks, før det havde nået halvdelen af sin vækst. Og det, der var sået senere, satte overhovedet ikke aks. Både blade og stilk hang og skiftede farve på en måde, så vi bedømte det komplet dødt. Heller ikke vores bønner kom op på deres normale måde, men standsede i væksten, som var de blevet svedet af en ild. På den måde blev vores forhåbninger lagt øde, så vi mistede modet.

En ulykke kommer sjældent alene. Vi fik kendskab til, at forsyninger til os, sendt for mange måneder siden med skibet *the Paragon*, som allerede to gange havde svigtet sin ankomst, at dette og et andet fartøj nu i tre måneders tid ikke havde ladet høre

fra sig. Kun var der fundet vragrester på kysten, som man bedømte kun kunne stamme fra nævnte *the Paragon*.

Det virkede, som om GUD på den måde med øjeblikkelig varsel havde frataget os alt håb for fremtiden. De tapreste var nu modløse, fordi GUD, som hidindtil havde været vort skjold og vores støtte, nu tilsyneladende i sin vrede havde grebet til våben mod os. Og hvem kan modstå hans flammende vrede?

Sådanne og lignende overvejelser fik ikke bare

69 (578)

hver eneste hæderlige mand til at gå ind i sit lønkammer og nøje overveje sit eget forhold mellem GUD og hans egen samvittighed. Derfor måtte vi ydmyge os: men også under højtidelige former underlægge os HERREN gennem faste og bøn.

Der blev fastlagt en dag til dette formål af vores offentlige myndighed, hvor alle andre foretagender blev lagt til side, i det håb, at den samme GUD, som havde bragt os hertil, i taknemmelighed ville bevæges til at se ned til os og skænke os det, som vores modløse sjæle trængte til, hvis ellers vores fortsættelse på dette sted på nogen måde kunne leve op til hans ære og vores velbefindende.

Men, Åh vor GUDS barmhjertige nåde! Han som var lige så klar til at lytte, som vi til at spørge. For i løbet af den morgenstund, hvor vi forsamledes under en skyfri himmel, og hvor tørken syntes at fortsætte i al evighed, så skete der det under vores lange bøn, som varede otte - ni timer, at det blev overskyet, og skyerne samledes fra alle sider omkring os. Og morgenen efter faldt den bløde, frugtbare og stille silende regn, som fortsatte et par uger, vekslende med årstidens normale opholdsvejr. Det er svært at afgøre, om det var vores hensygnende korn eller vore nedslåede humør, der blev mest forfrisket og genvakt. Sådan var vores GUDS belønning og godhed.

Hobbamock sørgede for, at indianerne lagde mærke til dette. Han var netop i byen og kunne ikke forstå, at en sådan begivenhed fandt sted midt i ugen. Derfor aftvang han en dreng svar på, hvad der mon var grunden til det? Denne fandt ud af det og så de effekter, det havde haft efterfølgende. Han og alle andre indianere undrede sig

70 (579)

over den godhed, som vores GUD viste os, at han var i stand til at udvirke en så storslået ændring i vejrliget på så kort tid. Det viste med al tydelighed forskellen på deres åndemaninger og vores påkaldelser til GUD om regn. Deres resultater var stærk blæst og nogle gange storme, som, i stedet for at gøre godt, lagde kornet fladt ned på jorden, til stor skade, mens vores bønner var regn på en så blid måde og passende for årstiden, at de aldrig havde observeret noget lignende.

I samme periode havde kaptajn Standish været engageret med at indhandle friske forsyninger til bosættelsen, og nu vendte han hjem med disse, ledsaget af en master David Tomson fra Skotland, som netop det forår havde grundlagt en bosættelse omkring 140 km nordøst for os på et sted kaldt Pascatoquack. Et sted, han holdt meget af.

Nu hørte vi også nyt om føromtalt tredje udeblivelse af friske forsyninger. Fartøjet *the Paragon* var kommet velbeholdent tilbage til England fra sin farefulde færd og nu forberedtes der anden sejlads over til os med *the Anne*.

På baggrund af disse mange tegn på GUDS velbehag og accept, fandt vi, at det ville være udtryk for stor utaknemmelighed, hvis vi i al hemmelighed bare gik og puttede med det hele, eller nøjedes med private taksigelser for noget, som private

bønfaldelser ikke kunne have opnået. Derfor blev endnu en dag afsat til følgende formål: Vi ville med lovprisninger ære og takke vores gode GUD, som havde handlet så nådigt med os. Han, hvis navn (og hvis velgerninger både for os og alle andre i hans kirke og blandt hans udvalgte) af os være velsignet og priset nu og til evig tid. Amen.

71 (580)

(*The Anne og the Little James*)

I slutningen af juli og begyndelsen af august ankom to skibe med forsyninger. Alle de passagerer, der var med, var ved godt helbred på nær en, som kom sig på kort tid. Samtidig er det værd at understrege, at der, takket være GUD, ikke var en eneste syg person blandt os i bosættelsen, til trods for alt det, vi havde måttet undvære og andet besvær.

The Anne, det største fartøj, var hyret og returnerede igen med fuld last. Og med os ombord (Edward Winslow, forfatteren til skriftet her, sejlede altså nu til England) satte det sejl den 10. september 1623.

Det mindre fartøj, *the Little James*, var bygget og drevet af *the Company* og blev nu indrettet til at drive handel syd for CapeCod. Det var snart klar til afgang. Jeg beder GUD velsigne dets gode og lovlige forretninger.

(Skrevet på havet)

Hermed har jeg nu udarbejdet en sand og fuldstændig beretning om vores bosættelses situation, med samt de bemærkelsesværdige tildragelser sammesteds siden december 1621. Hvis jeg har udeladt noget som helst, er det enten på grund af dårlig hukommelse, eller fordi jeg bedømte det som værende uden substans. Jeg erkender denne min simple skrivemåde, og jeg selv udannet til den opgave, jeg påtog mig, tvunget som jeg var af de givne omstændigheder, en opgave som jeg godt vidste, at andre heller ikke mestrede, men uden disse andres uformåen ville jeg slet ikke have bundet an med den. Og netop fordi den er lige så enkel som den er ufuldkommen, er den lettere at forstå.

Heri vil atter andre kunne se det, som vi nødvendigvis har måtte erkende, at hvis der nogensinde i disse sidste tider har været et folk under GUDS Forsyn, der mere end nogen andre er blevet udfordret på en yderst speciel måde, så er det

72 (581)

os. Derfor er netop vi også så meget desto mere forpligtet til at fejre erindringen om denne hans godhed, og det med evig taknemmelighed.

I disse vore ovenfor nævnte strabadser forholdt det sig som så, at vi ofte vågnede op om morgenen for at skulle ud og lede efter noget spiseligt, samtidig med at vi skulle tage vare på vores kald. Hermed mener jeg de til enhver tid daglige pligter. Og skønt jeg nu og da på forskellige årstider ved middagstid har oplevet mænd, der vaklede rundt på grund af afkræftelse, forårsaget af fødemangel, så har der, før aftenen faldt på, ved det gode Forsyns og GUDS velsignelse vist sig i overflod, som om himlens vinduer blev åbnet ned mod os.

Hvor var vi få og svage og uerfarne i denne vores spæde begyndelse. Og så dette at slå sig ned midt mellem barbariske fjender! Dog etablerede GUD fred for os.

Hvor ofte har vi ikke stået på kanten af afgrunden i fare for at blive ædt med hud og hår? Og dog bevarede GUD os, *yea*, og det fra jeg ved ikke hvor mange farer, som vi end ikke ænsede før senere. Han, der ved alt, vidste også dette.

Når jeg således alvorligt analyserer det hele, står det ganske klart for mig, at GUD har et formål med at skænke vores nation dette land som en arv. En stor skam er det, at det længe måtte henligge i så øde en tilstand, når man bemærker, hvor godt det passer sig for vores hele fysik. Det er både så frugtbart og tilpas tempereret med hensyn til varme og kulde, at man kun med møje finder forskelle på New England og Old England.

(Om indianeres religion og skikke)

Jeg har fundet det opportunt her at tilføje et par ting, som jeg har observeret blandt indianerne, både det, der angår deres religion og diverse andre af deres skikke.

73 (582)

(Kiethan, indianernes gud)

Som det første vil jeg komme ind på, hvad jeg selv og andre (i tidligere breve til London, som kom til pressens kendskab, uden jeg vidste om det eller ønskede det) skrev om indianerne her, at de er et folk uden nogen som helst religion endsigende kendskab til en Gud overhovedet. Dér tog jeg fejl, selvom vi på det givne tidspunkt ikke kunne vide bedre.

Det forholder sig nemlig sådan, at de anerkender mange guddommelige kræfter. Først og fremmest drejer det sig om en bestemt, som de kalder Kiethan, som værende den grundlæggende skaber af alt, og som ikke selv er skabt af nogen. Betydningen af ordet Kiethan, mener jeg refererer sig til fortiden. *Chise* betyder gammel mand, en, der er ældre end alt andet. "Han", siger de, "skabte himlen, jorden, havet og alle dyrene." De siger endvidere, at han også skabte en mand og en kvinde, fra hvem de selv, og vi og hele menneskeheden stammer. Men hvordan de bredte sig i så stor udstrækning, det ved de ikke.

I begyndelsen, siger de, var Kiethan den eneste sachem eller konge, og han holdt til oppe i himlene, hvor alle gode mænd kommer hen, når de dør, og mødes med deres venner, og får i overflod af alle ting. Denne Kiethans bolig ligger langt ude vestpå i himlene, siger de.

Onde mænd kommer sammesteds hen og banker på Kiethans dør, men til dem siger han *Quatchet*, hvilket betyder "Gå bort! for her er ikke plads til jeres slags." Derfor må de vandre uden rast og ro og uden vådt eller tørt.

Ingen har nogensinde set Kiethan. Kun gamle mænd fortæller de andre om ham og indskærper, at de fortæller videre til deres børn, *yea*, at det er deres pligt, at de skal fortælle deres efterkommere om ham og sige, at disse skal gøre det samme fremover. Kiethan opfatter de som repræsenterende det gode. Og når de vil opnå et større anliggende, mødes de og råber til ham. Det gør de også

74 (583)

når de mangler noget, eller ønsker sejr i krig &c. Så synger de, danser, holder gilde og takkefester. For at mindes sådanne begivenheder hænger de kranse og andet op.

(Hobbamock, indianernes djævel)

Den anden magt, de tilbeder, kalder de Hobbamock, og nord for os Hobbamoqui. Denne er, så vidt vi kan forstå, Djævlens. Han tilkalder de for at hele sår og helbrede sygdomme. Når de kan helbredes, overbeviser han dem om, at han vil sende mere af samme slags, fordi han nærer vrede mod dem, men når de nu påkalder ham, kan han da godt hjælpe dem! Men er der tale om dødelige lidelser, som naturen intet kan stille op mod, bedyrer han dem, at Kiethan er vred og derfor sender, hvad ingen kan helbrede. I den slags specielle tilfælde kommer de i tvivl, om han nu også er så god, og derfor påkalder de ham aldrig, når de er syge.

Denne Hobbamock viser sig for dem i adskillige former: i skikkelse af et menneske, et stykke vildt, en kalv, en ørn &c., men oftest som en slange. Det er ikke alle, han viser sig for, kun de mest betydningsfulde og retfærdige. Alle har de allerhelvedes travlt med at bevise, at netop de er meget betydningsfulde og retfærdige.

Generelt viser han sig oftest for de tre slags folk, som han er mest fortrolig med. Den første må jeg indrømme, at jeg hverken kender navn eller funktion for. Der er kun få af disse, men de beundres i høj grad. Intet våben kan dræbe dem. Den anden slags kaldes *Powwow*, og den tredje *Pinese*.

(Powwowen, helbrederen)

Powwowens pligtmæssige funktion er først og fremmest at påkalde Djævlens og at helbrede de syge og sårede. Almenheden slutter op om ham, når han kalder på ånderne. Dette gør de ved bekræftende lyde til hans påkaldelser. Dog kan det forekomme,

75 (584)

at de sammen med ham bryder ud i en kort strofe. Powwowen er ilter og siger tingene ligeud, fremtræder på en voldsom måde og udfører mange groteske og møjsommelige kropsbevægelser over afdøde.

Hvis pågældende er såret, udsuger powwowen tilsyneladende såret. Kun i de tilfælde, hvor de kan kureres, som de siger, undlader han at røre det, men lader en *skooke*, det er en slange, eller en *wobsacuck*, det er en ørn, der sidder på hans skulder, gøre det. Disse er det kun powwowen, der ser. Hvad han fortæller de omkringstående er, at han selv gør det.

Hvis pågældende på anden måde er syg, betragtes det som tiltrækkeligt, at powwowen bare tager ophold i vedkommendes bolig. Det er et utvivlsomt tegn på helbredelse.

Og på samme måde som Apollo i hine tider havde sit tempel i Delphi og Diana sit i Ephesos, således har jeg hørt dem påkalde nogle, som om de havde deres bolig på visse bestemte steder, hvor de så angiveligt skulle vise sig i en af disse forskellige skikkelser.

Powwowen lover i sine retoriske udladninger at ofre mange skind fra vilde dyr, kedler, økser, perler, knive samt andre af deres bedste ting til Dæmonen Hobbamock, hvis han vil komme og hjælpe den pågældende, men om de gør det i virkeligheden, ved jeg ikke. Andre ting har jeg set praktiseret, når min tilstedeværelse hos deres sygdomsramte indimellem har været nødvendig. Så har jeg efter bedste evne forsøgt at tale dem fra at bruge den slags metoder.

De har bedyret over for mig, at jeg ville komme til at opleve Djævelen komme til stede hos den ramte, hvor jeg på min side forsikrede dem om det modsatte, hvilket jeg fik ret i, yea, de har faktisk selv indrømmet, at de aldrig har set ham, når en af os var der.

I forbindelse med livstruende og komplicerede fødsler, hvor den pågældende ikke formår at blive forløst, sender de bud efter powwoven. Generelt skal det her bemærkes,

76 (585)

at deres børnefødsler ikke er så komplicerede som i vores del af verden, da de er af en mere hårdfør natur. Jeg har en sjælden gang bevidnet en mor med sit tre dage gamle spædbarn i koldt vejr ombord på en båd på havet.

Indianerne benytter sig meget af ofringer. I visse tilfælde dræber de børn. Det virker som om deres religiøse tilbedelse varierer, og nogle tager lidt afstand fra tilbedelsen af Kiehtan. De fortæller, at så vidt de husker, blev han meget mere tilbudt førhen.

Narragansetterne går til yderligheder i deres blinde hengivelse. De har et storslået, yderst rumligt hus, hvor kun nogle få (som vi vælger at kalde præster) har adgang. Herhen valfarter deres befolkning på bestemte fastlagte tider for at ofre så godt som alle deres personlige rigdomme til deres guder, det være sig kedler, skind, økser, perler, knive &c. Alt dette kastes af deres præsteskab på et stort bål midt i huset, og fortæres og bliver til aske. Hver mand bidrager i al offentlighed frivilligt til denne ofring, og jo mere han har med, desto højere status opnår han blandt dem alle. Dette betragter andre indianere omkring os som et gode og ønsker sig, at deres egne sachems ville gøre det samme, for pesten har ikke ramt narragansetterne på samme måde som på andre steder, hvilket de mener skyldes denne deres tradition.

(The Pineses, de vise)

The Pineses er mænd med særligt mod og stor visdom, og desuden plejer Djævelen mere jævnbyrdig omgang med disse end andre. Så vidt vi kan se, indgår de i aftaler med dem om at beskytte dem mod død på grund af sår fra pile, knive, økser &c., eller de tror i det mindste, at de selv og særligt udvalgte i folket er undtaget fra den slags. Og selvom de før et slag alle maler sig på måder, der forvrænger deres statur,

77 (586)

så kendes de først og fremmest på deres mod og uforfærdethed, hvilket viser sig, når én af dem jager hundrede fjender, fordi han regner med, at døden vil ramme enhver, der står i vejen for ham.

Alle og enhver sætter disse folk meget højt. De fungerer som sachemens rådsfolk, og det er kun på dennes anbefalinger, at de går i krig eller tager vigtige beslutninger. Når de er i krig, befinder deres sachem sig af sikkerhedsmæssige grunde omgivet af dem. De fremstår generelt som mænd af godt udseende og stor styrke og med ekstraordinær udholdenhed, når det gælder. Dog er de også mere tilbageholdende, høflige og humane i deres adfærd end alle andre i deres nærhed. De afskyr svig og løgnagtighed og lignende nederlagsprægede adfærd, og hævder deres omdømme som enhver mand med selvspekt gør det.

For at vitalisere den fortsatte legende om disse *pineses*, opfostres de fremmeste og bedst egnede af drengebørnene helt fra små af til at være barske og kunne klare strabadser. De skal afholde sig fra overdådige kødretter og iagttage diverse fastlagte

regler, for at Djævlen på passende måde skal vise sig for dem. De tvinges til at indtage juice fremstillet af tusindgylden (centaurium) og andre giftige urter, indtil de kaster det hele op på fade, som de så drikker igen og igen, indtil det hele til sidst, hjulpet af naturens eget mægtige pres, fremstår som var det blod. Dette ritual udfører drengene til en start med stor energi, og de fortsætter med det, lige til de er ved at besvime og knap kan stå på benene. Så tvinges de til at fortsætte ude i kulden, hvor de slår sig selv med stokke. Og derpå må de løbe gennem budskads og tornet krat, altsammen for at hærde dem og gøre dem åbne, så Djævlen, når han vil, åbenbarer sig for dem.

(The Sachem, kongen)

Det siger sig selv, at ikke *alle* sachemer er konger. *Det* er kun et fåtal, og til disse søger resten hen for

78 (587)

beskyttelse, og som de hylder og underkaster sig på behørig vis. De må kun gå i krig, hvis sachemen finder den berettiget og har givet sit samtykke, og skal nu uopholdeligt efterkomme ordrer fra de største. Sådanne finder man i Massassowat, vores ven, og i Canonicus af Narragansett, vores formodede fjende.

Enhver sachem tager sig af enkerne og de faderløse. På samme måde forholder det sig med de gamle, de der på den ene eller anden måde er skadede, og de, hvis venner er døde eller ude af stand til at brødføde dem.

En sachem gifter sig kun med en ligestillet, ellers ville deres høje byrd degenerere over tid. Og selvom de holder mange andre som hustruer, så er de dog kun at betragte som konkurbiner eller tjenerinder, der udfører pligtydelser til deres overhoved, hvis vilje styrer hele familien, inklusive dem selv. På samme vis forholder sig med andre mænd: de holder fast ved deres første hustru hele livet og holder andre til fornøjelser uden for hjemmet.

Der er tale om arvestyre, ikke valgstyre. Hvis en far dør, før sønnen eller datteren er voksen, tages barnet under beskyttelse og opdragelse af en blandt dem, som så regerer, til arvingen har den rette alder, men hvornår *det* er, ved jeg ikke.

Enhver sachem kender sit lands grænser i alle detaljer, og dette er hans retmæssige arv. Hvis en mand ønsker land til udsæd, skænker sachemen vedkommende så meget, som han kan stå inde for at opdyrke. Indenfor dette givne område er nedlagt vildt omfattet af afgift til sachemen: forreste del af vildt, der er nedlagt på land og skindet af, hvad der er nedlagt i vand.

De mægtigste sachemer, eller konger, kender deres egne tilliggender eller landegrænser, såvel som de andres.

79 (588)

Alle naboer på rejse, eller fremmede, indlogeres som regel i sachemens hushold. Ved ankomsten fortæller de, hvor lang tid de vil opholde sig der, og hvor de skal hen. Under opholdet modtager de forplejning efter deres stand. Ingen kommer til at mangle noget.

Det er skik og brug, at *the pineses* en gang om året opfordrer folk til at skænke sachemen meget af årets høst. På det givne tidspunkt udvælges et plads i nærheden af sachemens bolig. Folk kommer med korn i mange kurve og laver en stor stak af dem. Der står så *the pineses* og modtager på sachemens vegne gaverne med tak.

Senere gør de sachemen bekendt med gavens omfang, og denne tager imod det givne med stor taksigelse og giver dem alle mange gaver.

(Ved sygdom og død)

Når nogen hjemsøges af sygdom, besøger deres venner dem og drager omsorg for dem. Ofte bliver de ved, til døden indtræffer, eller helbredelse finder sted. I tilfælde af død bliver de en vis tid og sørger over den afdøde. Nat og dag udviser de denne respekt i mange dage efter begravelsen, og det på den mest hjerteskerende måde. Og skønt det rent musikalsk fremstår ordinært med sungne toner, der kommer en efter en og derefter alle på en gang, så får det tårerne frem i øjenkrogene hos dem, og det gør det faktisk også hos os. Men hvis der er tale om helbredelse, kommer de på et aftalt tidspunkt med korn og andre gaver til vedkommende som nødtvungne omkostninger i forbindelse med sygdommen, og så holder de fest og danser: *Commoco* kalder de det.

Når de begraver den døde, sker det ved, at de syr liget ind i en måtte og derpå lægger det i jorden. Hvis vedkommende var sachem, tildækker de ham med mange kunstfærdige måtter og begraver alle hans værdier sammen med ham, hvorpå graven omslutes med pæle. Er der tale om et barn, lægger dets far sine egne mest udsøgte juveler og udsmykninger i

80 (589)

jorden sammen med barnet. Det sker, at faderen skærer i sit hår og forvrænger sit udseende fuldstændigt som tegn på sorg. Hvis det er manden eller konen i huset, der er gået bort, fjerner de måtterne fra wigwammen, så kun rammen står tilbage, hvorefter den afdøde begravnes lige i nærheden. Derpå flyttes huset helt eller overlades til andet hushold.

(Forhold mellem kønnene og generationerne)

Mændene bruger al deres energi på jagt eller andre aktiviteter med bue og pil, bortset fra når de er nødt til at tage ud og fiske.

Kvinderne lever nærmest som slaver. De bærer på alle mandens tunge ting, tilsår og gøder kornmarkerne, høster kornet, er ude og indsamle meget af deres øvrige føde, tærsker og kværner kornet til mel og varetager derudover alle opgaverne med at holde hus.

Den yngre generation ærer den ældre og tager sig af alle mere simple opgaver, når de samles, også selvom de ikke kender hinanden indbyrdes.

Drenge og piger må ikke have hår som mænd og kvinder. På den måde skiller de sig ud.

En mand er først mand, når han gjort noget bemærkelsesværdigt og har udvist mod og viljestyrke, som det passer sig for ham. Mænd indtager meget tobak, men det regnes for afskyeligt, hvis drenge gør det.

Deres navne er særlige udtryk, som kan variere: som fuldvoksne mænd og kvinder ændrer de dem, så de svarer til, hvad de har udført og til deres øvrige væremåde.

Når en ung kvinde skal giftes, skærer hun sit hår af og tildækker hovedet, til håret igen er vokset ud.

Kvindernes adfærd varierer. Nogle er så bly og tilbageholdende, at de end ikke taler indbyrdes, når der er mænd tilstede. De er endvidere yderst kyske. Men der er andre, som lever lidenskabeligt og er løse på tråden.

Hvis en kvinde har en dårlig mand, eller ikke kan vække

81 (590)

sine følelser for ham, så kan hun benytte en krigssituation eller lignende til at stikke af fra ham over til fjenden og slå sig ned der, og hun er altid velkommen, for der, hvor der er flest kvinder, er der størst rigdom.

Ved utroskab fra kvindens side giver hendes mand hende tæsk eller vender sig fra hende, som han ønsker.

(Sachemen er både dommer og bøddel)

Ved uretfærdig eller ærekrænkende adfærd, forestår sachemen personligt undersøgelser og afstraffelser af de pågældende. Angående tyveri: første gang hånes og irttesættes vedkommende. Anden gang gennembanker sachemen hans rygstykker med en kølle. Tredje gang bliver han gennemtæsket og får næsefligene skåret op, så alle let kan genkende ham og tage afstand fra ham. Dræber en mand en anden, sker der ham selv det samme.

Ikke alene dømmes sachemen misdæderne, han udfører også selv afstraffelsen med sine egne hænder, hvis den pågældende er tilstede. Hvis ikke, sender han i tilfælde af dødsdomme sin personlige kniv, så rette vedkommende med den i sin hånd kan eksekvere dommen. Men hvis gerningsmanden på anden måde skal afstraffes, udføres afstraffelsen kun af sachemen selv. Så knæler forbryderen nøgen, og modtager slag efter slag uden tanke på at flygte. Det anses som værende en større skændsel at skrike under afstraffelsen, end selve forbrydelsen og straffen som sådan.

(Indianernes klædedragt)

Som irlænderne har mændene bukser og sokker i et. De er lavet af dyreskind. Skoene er lavet af samme materiale. De bærer endvidere et løsthængende dyreskind som kappe, som de sørger for at vende mod vindretningen. Sådan er de klædt på rejser, men når de er hjemme, eller når rejsen er slut, affører de sig straks deres bukser,

82 (591)

sokker og sko og vrider vandet af dem, hvis vejret har været vådt. Derefter tørrer de dem, mens de gnider og gubber dem. Selvom alt tøjet er hængt til tørre, har de stadig endnu en klædning, som dækker deres intime dele. Når de er ude i koldt vejr, har de et odder - eller ræveskind over højre arm, men kun et armbånd på den venstre.

Kvinder, unge som gamle, har perlebånd om benene. Det har mænd aldrig.

(Indianernes åndsevner)

Der er tale om begavede og skarpsindige mennesker. De holder styr på tiden ved hjælp af månen og vinter og sommer. De kender adskillige stjerner ved navn. De omtaler især Nordstjernen, som de kalder *maske*, hvilket betyder Bjørnen. På samme måde har de mange navne for vindene. De kan meget kvalificeret forudsige vejr og vind ved at observere himlen. Nogle af dem hævder, at de kan få vinden til at blæse, som de lyster det, og skabe stærk blæst og storm. Dette bringer de i anvendelse, når de vil dræbe eller ødelægge et andet folk, så de ved hjælp af et vejrlig, der er unormalt for årstiden kan

få overtaget over deres fjender inde i husene. I sådanne tider udfører de deres største bedrifter, især når de ligger i strid med andre. Så er de også mere på vagt end normalt.

Sproget er meget varieret, ordrigt og svært. I skrivende stund har vi kun tilegnet os en lille del af det, men vi forstår dem, og de forstår os, godt hjulpet af de, der daglig kommunikerer med os. De på deres side forstår meget godt hinanden, selvom der over store afstande kan være tale om forskelle både hvad angår sprog og skik.

Så meget om deres levevis og deres skikke.

83 (592)

I stedet for optegnelser og skrevne beretninger benytter de vilde følgende kurs: I tilfælde af hver eneste bemærkelsesværdige begivenhed udformer de på selve åstedet eller ved et nærliggende stiforløb et rundt hul i jorden i cirka 30 cm's dybde *a foot deep*, og samme højde jordvold omkring. Når andre forbigående ser stedet, spørger de ind til begivenheden og historikken. Da denne er almen viden, er alle meget omhyggelige med, at folk, der spørger, også bliver gjort bekendt med baggrunden. For at jordcirkler som disse ikke skal blive fyldt igen eller overgroet, vedligeholder alle der kommer den vej stedet. På den måde bevares mange af deres minderige hændelser i frisk erindring. Taler en mand på rejse samme sprog som sin rejsefælle, bliver rejsen for den uvidende af dem mindre kedelig på grund af de mange historiske fortællinger, der her fortælles ham.

(Beskrivelse af New England)

Lad det her være sagt, at jeg i alt det foregående hverken har lovpriset dette land eller det modsatte. Jeg har ganske enkelt levet her så længe, at min bedømmelse af det ikke vil tilfredsstille de, der kender mig, mere, end beretningen om vores forhavender sammesteds.

Tværtimod vil jeg i begge tilfælde forsøge at ytre mig så nøgternt som muligt, samtidig med at jeg oplyser om, hvad jeg finder ret.

For det første nu, for så vidt angår kontinentet, vi befinder os på, kaldet New England. Selvom det af os englændere er blevet opfattet som en del af et hovedland, der hænger sammen med Virginia, så fremstår det ifølge indianernes fortælling på en anden måde. De mener, at der med sikkerhed er tale om en ø, som både hollænderne og franskmændene i stort anlagt handelsøjemed besejler gennem et stræde fra hav til hav

84 (593)

mellem os og Virginia. Strædets navn kalder de Mohegon, og det er det samme, som det, vi kalder *Hudson's River*, ad hvilken master Hudson rejste meget langt, og som han i mangel af rette udstyr forlod uopdaget, så vidt jeg ved.

Denne deres opfattelse kan forsvares på følgende måde: skønt Virginia befinder sig mindre end 800 kilometer fra os, så har de aldrig hørt om Powhatan. De kendte heller ikke til, at andre englændere end os har slået sig ned i deres land, og at Tisquantum havde været i Virginia med et engelsk skib. Dette gør denne deres opfattelse så meget desto mere sandsynlig, fordi åbne farvande ikke er en mulighed for dem i deres fantasifulde både.

Når det kommer til luft - temperaturen, så formår jeg næppe at skelne New England fra Old England, det være sig i forhold til hede og kulde, frost, sne, regn, vind &c. Objektivt set skulle her være meget varmere, da vores bosættelse ligger på 42 graders

nordlig bredde. Indrømmet: jeg kender ikke grunden til, at det forholder sig omvendt. Det er bare en kendsgerning, at hvis vejrliget virkelig overgår det i England, er det med så lille en margin, at der kræves bedre bedømmelser for at kunne skelne målingerne. Og med hensyn til vinteren, så mener jeg, at hvis der er nogen forskel, så er denne årstid både skarpere og længere i New England end i Old England. På den anden side kan manglen på komfort dette nye sted, en komfort, jeg kender fra det andet, også her svække en objektiv bedømmelse. Men hvis man sammenligner vores betingelser med, hvad der fortælles fra andre dele af Amerika, kan jeg, når alt kommer til alt, ikke forestille mig et klima, der bedre harmonerer med de velkendte engelske forhold. Der er ikke ulideligt varmt eller isnende koldt. Sådan er de omstændigheder vi takket være GUD byder

85 (594)

vort helbred her, så de vanskeligheder, vi har haft at slås med i en grad, der ville have undret os, hvis det havde været i Old England, overkommer vi nu med lignende viljestyrke i New England.

Dagen dér (i New England) er to timer længere end her (i Old England), når den er kortest, og ligeså meget kortere dér, når den er længst her.

Jordkvaliteten (i New England) varierer. Nogle steder muld, andre steder ler, og andre steder igen en blanding med sand &c. Hovedafgrøden er majs eller Guinea hvede.

Såsåsonen forløber fra midten af april til midten af maj. Høsten begynder i september. Den nævnte kornsort vokser sig meget stor, men giver mindre udbytte her end i Virginia. Årsagen ligger sandsynligvis i, at det er langt varmere i Virginia end hos os. Majs kræver nemlig megen varme for at modnes.

Men, om det taler imod New England, at korn kun kan dyrkes der, hvis man gøder med fisk, så vil jeg dertil sige, at hvor man sår i fiskegødnet jord, så gør man helt klart den samlede proces meget lettere, idet man undgår at skulle rydde ny jord til afgrøder hvert femte eller sjette år, som de gør i Virginia og andre steder.

Det forekommer dog, at indianerne på lokaliteter, hvor fangstmulighederne er begrænsede, tilsår markerne op til fire år uden at gøde og alligevel opnår gode eller bedre resultater med deres afgrøder, end vi har haft med vores. Dog er jeg af den klare opfattelse, at hvis vi havde kvæg til at gøde jorden, ville udbyttet være større, og så ville det tillige forbedre jorden, så der med fordel kunne dyrkes hvede, rug, byg, ærter og havre i stedet for majs, som vores indianere kalder *ewachim*. Vi har nemlig erfaring

86 (595)

for, at disse afgrøder befinder sig godt og trives, men at denne her majs kræver meget arbejde og flid især i såsåsonen, hvor den skal være under opsyn om natten for at holde ulve væk fra fiskegødningen, indtil fiskene er rådnet, hvilket varer henved fjorten døgnstid. Dog letter det selvfølgelig noget, når mændene arbejder sammen og tager hver sin tørn.

Når det kommer til pelshandel med indianerne, kan meget siges om den nytte og profit, der tilkommer dem, der skal bosætte sig her, hvis mændene vel at mærke udstikker den rette kurs for opnåelsen heraf. På baggrund af min egen sparsomme erfaring, vover jeg den påstand at bekræfte, at englænderne, hollænderne og franskmændene hvert år indkasserer i tusindvis af engelske pund sterling i udbytte udelukkende ved handel på øen, hvor vi har slået os ned.

Der kan dyrkes tobak, men ikke med samme udbytte som på visse andre lokaliteter. Det ville ikke engang være umagen værd at satse på den, selv om den gav lige

så godt, da fisk er en bedre og lettere omsættelig handelsvare, og fisk er der i lige så store mængder af her, som noget som helst andet sted i verden. Se bare hvilke utrolige gevinster *The West Country Merchants of England* indtjener herfra hvert år. Og når dette erhverv til overmål formår at give dem brød på bordet, selvom de har flere med på deres overfarter end den nødvendige besætning, hvad kan så ikke bosættterne forvente sig, når de én gang for alle har slået sig ned og får det meste af deres indtjening ved mindst otte arbejds måneder om året med fiskeri, sammenlignet med, at visse andre kun driver fiskeri i fire, mens deres skib ligger i havn til ingen nytte! Tværtimod kan bosættelsernes egen skibsfart fragte passagerer

87 (596)

eller kvæg herover, og så have deres last klar ved ankomsten.

Jeg må indrømme, at vi indtil nu har manglet de rette midler, så det kun er med stort besvær, at vi har kunnet skaffe os det mest livsnødvendige. Når jeg kigger tilbage på, hvad vi har været igennem med vore få og små muligheder, må jeg i sandhed forundres over, hvorledes GUD i barmhjertighed og med sit Forsyn har bevaret os, så ingen større ulykker har ramt os.

Men til trods for, at vores første tid på denne måde har været præget af mangel på erfaring og masser af besvær, som det vil fremgå, så vil den samme GUD, som hidindtil har støttet os gennem det første (mangel på erfaring), forhåbentlig gøre det muligt for os at komme gennem det sidste (masser af besvær). Ikke sådan at forstå, at vi alle, eller de fleste af os, går ud fra, at hovedmålet med, hvad vi foretager os, vil ende med at være profitgivende. Meget snarere bør det være GUD til ære og vort land til hæder, således at udvide Hans Majestæts besiddelser. Dog har vi brug for konkret vareimport for at kunne fremme, hvad vi ønsker os, og ikke mindst har vi brug for at kunne accellerere dette sidste ved hjælp det første. Jeg har fundet det opportunt at foreslå begge dele til overvejelse i det håb, at hvor religionen og profitten handler i fællig, hvilket alt for sjældent forekommer, vil det sætte mod i hver en ærlig mand til at gå i brechen for foretagendet. Eller i det mindste efter bedste evne give det sine anbefalinger i daglige bønner, til velsignelse for den velsignede GUD.

(Opfordring til at holde sig væk)

Jeg skal undlade endnu engang at omtale overfloden af fuglevildt, omfanget af dyrevildt og den varierede fiskebestand, som nok kunne få mange til at rejse. Blot vil jeg råde alle til først at tage med i deres overvejelser, at når de hører om lande, der vrimler med GUDS gode skabninger i dyrenes verden, så hører de om lande, hvis goder må udnyttes af enhver efter behov, og ikke kun være forbeholdt sådanne, som har, hvad de behøver, og

88 (597)

da at spørge sig selv, om de mon er i stand til at komme i besiddelse af disse goder. Tag for eksempel manden på gaden i London, der har alskens goder inden for rækkevidde, men er uden midler til at skaffe sig dem. Han er ikke bedre, men dårligere stillet ved synet af, hvad han har behov for, men ikke kan nyde. Såden er det også derovre (i New England): hvis man er ukyndig eller mangler nødvendige evner, så kan man opleve at få øje på, hvad man ønsker sig af hele sit hjerte, uden nogensinde at kunne komme i nærheden deraf. Hvis du derfor indser din egen utilstrækkelighed, så slut dig til andre, der

har det på samme måde. Eller indrøm i et mindste over for dig selv, at det er bedst at blive, hvor du er!

Der er nok alligevel nogle, der er helt fastlåst i spekulationer og klagen over aktuelle mangler her i Old England, og som ikke kunne drømme om, at det ville være det samme i New England. De er med deres tossede indstilling godt på vej til at styrte sig ud i et endnu dybere mistrøstighedens hav. Her i Old England er det for eksempel sådan, at husleje - og varmeudgifter er så bekostelige, at man kun kan klare disse, hvis man gør sig virkelig umagen. Man indser ikke, at selvom man derovre ikke betaler nogen husleje, så skal man lige bygge huset, før man har det, og at man måske lettere kan betale for sit brændsel her, end fælde det og selv fragte det hjem dér (hvis man ikke har kvæg som trækdyr). Så betyder det mindre, at der ikke er for lidt, men snarere er for meget af det.

Jeg skriver ikke disse ting for at fraråde nogen, som seriøst og efter moden overvejelse har besluttet sig for at fremme *the glory of GOD* og vort lands respekt ved så værdig en bedrift (som det er at komme til New England). Meget snarere har jeg til hensigt at tage modet fra sådanne, som med alt for stor letsindighed gør sig tanker i den retning, og som stupidt fastholder, at de altså bare må derover, og efter ankomsten bryder fuldstændig sammen, når det går op for dem, at deres tåbelige forestillinger er luftkasteller. De ville give ti gange

89 (598)

så meget for at komme hjem, hvis de bare kunne. Det er den slags utilfredsstillende passioner og tilbøjeligheder, der ikke sparer et givet samfund og dets borgere for store belastninger. Belastninger som de, der udløste dem, selv fortjente at blive stillet til ansvar for.

Et eksempel. Jeg har hørt nogle klage over visse personer for deres vidtløftige oplysninger angående New England, og det på grund af, at de har været henvist til at indtage vand og ellers har set langt efter diverse hjemlige (Old England) delikatesser, mens de havde munden fuld af højroastede klager. Hvordan kan nogen være så enfoldige at forvente kildevæld, der flyder med vin og øl, eller skove og floder som slagterudsalg eller fiskestader, hvor de så at sige har deres fornødenheder lige fra hånden i munden? Hvis man ikke kan klare sig uden den slags luksus og ikke evner selv at tage fat, endsige hjælpe andre, for slet ikke at tale om at have råd til at have folk til at udføre hårdt arbejde, så bliv hjemme! Her tolereres ikke hovmodige hjerter, kræsne smagsløg, tiggeragtig adfærd eller dovenskab. Folk med den slags kvaliteter er noget af det mest afskyelige.

Hvis derfor GUD har givet dig et hjerte, der følger en kurs af den slags, der går hen over brydsomme jorde med sin egen forherligelse som mål og alle mulige materielle goder som tilbehør, altsammen noget, som du måske kommer i nærheden af, måske ikke: så vil du sikkert og vist modtage det mindste mål af hans velsignelser. Helt anderledes vil det gå de mænd, der unddrager sig for megen lykke, fordi de sanseløst higer efter større velsignelser. De vil, selvom de ikke har fortjent det, overvældes af GUDS kærlighed og gavmildhed - Han hvis navn være evindeligt priset i os, og af os, nu og for evigt. Amen.

FINIS.